БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 100 (7100)
АПРЕЛИИН 28
ЧЕТВЕРГ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Колхозницууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! 10 миллиард пүүдһээ бага бэшэ ороохо таряа жэл бүри суглуулан абадаг болоғты! Тарилгын талмайе үргэдхэгты, ороохото культурануудай ургасые дээшэлүүлэгты, таряа хуряалгын үедэ гээлтые бага болгогты! Шэнэ ба боро газар элдүүрилхэ 1955 оной түсэб дүүргэлгэ ба үлүүлэн дүүргэлгэ хангая!

(1955 оной майн 1-дэ зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудһаа).

ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИН ДАЛАЙСЫЕ ЭРИД ШУУД ҮРГЭДХЭХЭ

Жэл бүхэндэ арбан миллиард уд ороохо таряа ургуулжа абадаг лохо гэһэн гүрэн түрын тон ехэ дашанартай зорилгые партиин нтральна Комитедэй январска ленум табиһан байна. Эды шэнээн иха таряа абадаг болоод байхадаа анай гүрэн арад зонойнгоо эрилтые ангахаһаа гадна, гүрэнэй шухала зервнүүдые байгуулха, малажалда рэгтэй тэжээл фураж бии болгохо га олохо байна.

Партиин ЦК-гэй январска Пленуэй шиидхэбэри дотор ороохо таряа ээр тарижа ургуулха харгы зауд заагдаһан байгаа. Эдэ замууд хэдэ, түбхын түрүүндэ, урданай таилга хэгдэжэ байһан газар дээрэхи гасые дээшэлүүлгэ, хуряалга хэхэ гээлтэ хоролто гаргаха ябадалые га болгохо, мүн шэнэ ба боро гар дээрэхи тарилгаяа улам ехээр гэдхэхэ, эсэстэ, ороохо таряанай зервые дээшэлүүлхэ тон шухала льтура болохо кукурузые ехээр риха ябадал болоно.

Гадна, хүдөө ажахые түсэблэлгын энэ ёһо гурим болбол малажалые, ряанажалые дам саашадань хүгжөөхэ шэнэ, айхабтар ехэ арга бомжонуудые колхозуудта олгоно. олхозуудта үгтэһэн энэ үргэн э ба арга боломжые хэрэгж, манай республикын олохон колзуудай правленинүүд үүсхэл эдэбгарган ажаллажа, аяар 1960 он отор бэшэ, харин бүри мүнөө ороохо таряа үйлэдбэрилгые хёр дахин ехэдхэхэ гэжэ хараалан. Теэд, гансаханшье колхозууд шэ, харин МТС-үүдэй зононууд, эли аймагаараа ороохо таряа үйлэдбэрилгые хоёр дахин ехэдхэхэ гэжэ эдэбхи үүсхэл гаргагдана. Энэ аар Байкало-Кударын аймаг жэлэ болоно үгэнэ. Тус аймагай колзууд ехэ ехэ хэмжээ-ябуулганууе хараалаад лэ хизаарлаа бэшэ, рин тэдэнээ дүүргэхын түлөө шэн ригтойтоор тэмсэжэ эхилэнхэй.

Гэхэтэй хамта, зарим аймагуудай колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрлэгшэд ороохото культурануудай рилтын талмайе бүри мүнөө жэл гэдхэжэ, ороохо таряа ехээр хужа, малажалһаа ашаг шэмэ эр абадаг болохо гэһэн хэрэгтэ хэ алдангяар, болгоомжолһон хэрэйгээр хандана. Жэшээлхэдэ, уунын аймагай томо томо колхоудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Банон, Раднаев ба бусад кукуруза эр тариха гэхэдэ, дурагүйшэгээр, хэ алдангяар энээндэ хандадаг, гээд үнэхөөрөөшье кукуруза талгын талмайе зуун таби — хоёр н гектарһаа сааша гаргахагүйр хараална. Шэнэ, түрүү юумэндэ э шэхэ дүлиигээр хандадаг, хойо татагалзадаг ябадал гансашье уунада бэшэ, мүн ондоошье гата бии. Шэнэ юумэндэ, түрүү мэндэ иимээр хандалгатай шанр тэмсэхэ, колхозно поли дээрэ рижаха харгыень кукурузада сэлэн гаргажа үгэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө жэлэй хабар — оройтонги бар. Энэ арсалтагүй. Гэбэшье, эгээ нөө үедэ тарилгые үргэн далайсагаар, үргэн фронтоор ябуулха арболомжо бии: газар гэдэнхэй, гаай хүрьһэнэй температура республика дотор юрэнхыдөө тарилга эдэ таатай болонхой. Теэд, зарим лхозуудай ба МТС-үүдэй хүтэлбэрлэгшэд, таряанажалай ба тракторбригадын бригадирнууд тарилга ахээр бүрин түтэс бэлдээгүй байаа хабарай оройтоһондо тохохо эн һэдэлгэ гаргана. Иимэ һэдэлгэ, нэ һанал бодол тон аюултай гэжэ тоел. Юуб гэхэдэ, хабарай оройон туладань лэ, бидэнэр тарилгын хүдэлмэрие дары ба эмхитэйгээр хэжэ, эршэмтэйгээр ба сохисото шатайгаар ябуулха, богони болто дүүргэхэ уялгатай болонобди. бээгүй һаа, тарилгадаа оройтоо газарайнгаа шиит нойтые алдаа, хуряалгаяа оройтуулха, ургаа ехэ гээлтэ хоролтодо оруулха, м хадалиг хүбшэ газарта—хүлэшье аюул тохёолдуулха болгогдоно. Иимэ байдалтай ушархагүйн тулада эртын ороохото культурануудые тариха болоһон газарта хахадшье үдэр, часшье хойшолуулангүй тарижа эхилхэ хэрэгтэй.

Апрелиин 25-най мэдээгээр республикын хэдэ хэдэн МТС-үүдэй харьяата колхозууд тарилгын хүдэлмэрие эхилһэн байха юм. Гэхэтэй хамта, тарилгын түрүүшын үдэрнүүдтэ ехэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Илангаяа Бичурын аймагай Бага-Куналейн МТС-эй харьяата колхозуудта тарилгын хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябана. Эндэхи колхозууд тарилга эхилһээр арбаад хоножо байһан болобошье, хабарай тарилгын гурбанай нэгэ хубиншье хэгдээгүй, газарайнь хүрьһэнэй хахадыншье борнойлогдоогүй. Иимээр ажаллаха болоо һаа, Бага-Куналейнхид тарилгаяа һара шахуу унжагайруулха болоно. Теэд тарилгые унжагайруулха гээшэ ургасые мэдэжэ байжа доошолуулһан удхатай ябадал мүн бшуу. Энэ МТС-эй зарим тракторнууд мүнөө хүрэтэр центральна бууса дээрээ байһаар, поли дээрэ гараһан тракторнууд, прицепной машинанууд эмдэрнэ. Агротехникэ эбдэгдэнэ. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз хороор угаагдаагүй үрэһөөр тарилга хээ.

Партийна комитедүүдэй, аймгүйсэдкомуудай зорилгонь юуб гэхэдэ, тарилгада һаад ушаруулжа боломоор эдэ бүхы дутагдалнуудые байра дээрэнь, тэрэ доронь усадхаха хэмжээ абаха ёһотой. Гадна, хабарай тарилгын шанарай түлөө, агротехникые наринаар сахихын түлөө тэмсэлые агрономууд толгойлхо уялгатай. Тэдэнэр хадаа гүрэнэй хинагшад байһан эрхэеэ дүүрэнээр эдлэжэ, дутуу дундануудые нюур сахингүйгөөр элирүүлжэ, хаана тарилгын хүдэлмэри муугаар хэгдэһэн, агротехникэ эбдэгдэһэн байнаб, тэндэ дахин шэнээр хүүлхэ, гэмтэй нюурнуудые харюусалтада хабаадуулха тухай асуудал табиха ёһотой.

Мүнөө тон олон аймагуудта тарилгын хаа-хаанагүй эхилэгдэһэн байбашье, зарим МТС-үүдэй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үшөөл хүлеэһээр. Теэд, юу хүлеэнэ гээшэб, тэдэнэр — мэдэгдэнэгүй!? Апрелиин 25-най мэдээгээр Иволгын МТС түрүүшын хоёр зуугаад гаран гектарта тарилга хэһэн байхадань, зэргэлээд байһан Саянтын МТС-тэ нэгэшье гектар таригдаагүй, Сэлэнгын МТС-эй түрүүшын зуун гектарта тарилга хэһэн байхадань, тус аймагай Селендумын ба Сухын МТС-тэ юушье хэгдээгүй байха юм. Али, үгы һаа, Тарбагатай ба Бичурын аймагуудта тарилга эхилһээр үни болоод байхада, дундань байгааша Мухаршэбэрэйхид һанаандаашье оруулаагүй һуужа байнад. Иимэ «соохор» байдалые юутээр тайлбарилжа болохоб гэхэдэ, нютаг нютагай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалдаа ямараар — харюусалтатай гү, али харюусалгагүйгөөр — хандадагаар тайлбарилхаһаа ондоогоор юушье гэхын аргагүй.

Майн нэгэн газаа ерээ. Саг хүлеэнэгүй. Таатай болоһон газарта, тэрэ доронь тарилгаяа хэжэ эхилхэ, хахадшье үдэр гээхэгүй гэжэ оролдохо ёһотойбди.

Партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинууд колхознигуудта ба механизаторнуудта КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй табиһан зорилгонуудые гүнзэгыгөөр ойлгуулха, Советскэ гүрэнэй гадаадын ба дотоодын политикые тайлбарилха, үнэн сэхээр ажаллажа, Эхэ ороноо алдаршуулхые, хүдөө ажахын продуктнуудые Эхэ орондоо ехээр үгэхые уряалха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба журамые бэхижүүлхэ хэмжээ абаха, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ арюун уялгатай.

Эдэ бүгэдын үндэһэн дээрэ энэ жэлэй үндэр ургасын бата бэхи һуури тодхожо, парти ба правительствын табиһан зорилгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ арга нүхэсэл байгуулхамнай шухала.

Советскэ правительственна делегаци Варшаваһаа Москва бусажа ерэбэ

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Польско Арадай Республикын хоорондо хани барилдаан, харилсан туһалалсалга ба хойто тээ харилсан ажаллалай тухай баталагдаһан Договорой жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахын тула КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевоор толгойлуулһан Варшава ошоһон Советскэ правительственна делегаци апрелиин 26-да Москва бусажа ерэбэ. Делегациин составта—Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев, Украинын КП-гэй ЦК-гэй Секретарь О. И. Иващенко, белорусска поэт Максим Танк ба Литовско ССР-эй Наукануудай академиин президент Ю. Ю. Матулис гэгшэд оролсоно.

(ТАСС).

ТЕЛЕГРАММА

Австрийска Республикын Президент господин Теодор КЕРНЕРТЭ

Вена.

Гитлеровскэ дарлалтаһаа Австриин сүлөөлэгдэһөөр ба Австрийска Республикын дахинаа байгуулагдаһаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба минии өөрымни амаршалгануудые, мүн бэеэ даанхай, сүлөөтэ ба демократическа Австрие һэргээн байгуулха хэрэгтэнь австрийска арадта эгээн эрхим хүсэлэнгүүдые, господин Президент, тогтоон абыт.

К. ВОРОШИЛОВ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ.

1955 оной апрелиин 26.

ТЕЛЕГРАММА

Австрийска Республикын Федеральна Канцлер господин Юлиус РААБТА

Вена.

Австриин сүлөөлэгдэһөөр ба Австрийска Республикын дахинаа байгуулагдаһаар арбан жэлэй ойн үдэрөөр Советскэ Союзай Правительствоһаа ба намһаа өөрһөөмни амаршалгануудые болон эгээн эрхим хүсэлэнгүүдые тогтоон абахыетнай, господин Канцлер, Таниие ба Австриин Правительствые гүйнаб.

Москвада амжалтатайгаар дүүрэһэн австро-советскэ хэлсээнүүд демократическа Австриин бүрин бэеэ даанхай байдалые түргэнөөр һэргээхэ, Европодохи аюулгүй байдалай, эб найрамдалай аша туһада манай арадуудай хоорондохи хани барисаата харилсаануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха юм гэһэн этигэл найдабаряа мэдүүлхые зүбшөөрыт.

Н. БУЛГАНИН.

1955 оной апрелиин 26.

ТЕЛЕГРАММА

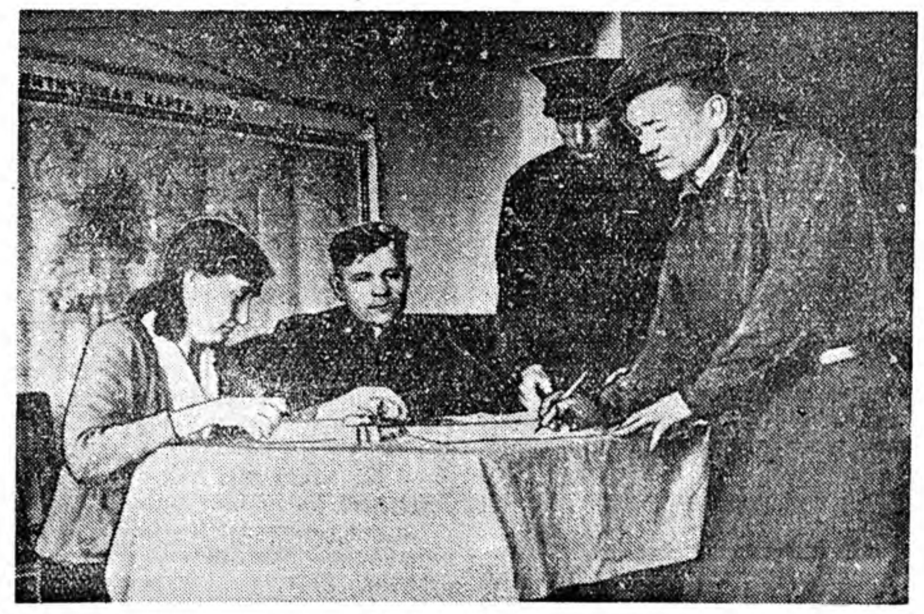
Австрийска Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр господин Леопольд ФИГЛЬЦЭ

Вена.

Австриин сүлөөлэгдэһөөр ба Австрийска Республикын дахинаа байгуулагдаһаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, минии үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые, демократическа, эб найрамдалда дуратай Австрийска гүрэнэй сүлөөтэй, бэеэ даанхай хүгжэлтые хангагша Гүрэнэй Договорые дары баталха гэһэн национальна эрмэлзэлгээ түргэнөөр бэелүүлхэ гэжэ австрийска арадта хүсэһэн хүсэлэнгые, господин Министр, тогтоон абыт.

В. МОЛОТОВ.

1955 оной апрелиин 26.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые паровоз бүтээгшэд нэгэн дуугаар һайшаажа, тэрээндэ гараа табина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механо-хабсаруулгын цехын электрогагнууршан нүхэр Пашков (баруун гар тээһээ), электрогагнууриин мастер нүхэр Гусак (баруун талаһаа хоёрдохи) Хандалгада гараа табижа байнад. **С. Гумницын фото.**

Парти, правительствын уряагаар колхоздо гаража ажаллая!

Хүдөө ажахын артельнүүдые хүтэлбэрилхы кадрнуудаар бэхижүүлхэ тухай парти, правительствын хандалгада харюу болгон колхоздо гаража ажаллаха гэжэ шиидэгшэдэй мэдүүлгэнүүд партиин Улан-Удын Городской, Пригороднэ, Железнодорожно райкомуудта улам олоор ороно.

Һайн дураараа колхоздо гараха гэжэ шиидэгшэдэй дунда партийна, советскэ хүдэлмэриин олон жэлэй дүй дүршэлтэй хүнүүд, мүн предприятинуудай түрүү хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд, технигүүд, мастернууд болон бригадирнууд бии.

Партиин Пригороднэ райкомдо колхозой түрүүлэгшээр эльгээхые гуйһан 20 гаран хүнэй мэдүүлгэнүүд ороһон байна. Тэдэнэй дунда мяхаконсервын комбинадай парторганизациин бюрогой секретарь нүхэр Костриков, сэмбын фабрикын директорэй орлогшо нүхэр Матвеев, мелькомбинадай директор нүхэр Дронов болон бусадай мэдүүлгэнүүд бии.

—Манай заводой парткомдо колхоздо эльгээхые гуйһан 50 гаран хүнэй мэдүүлгэ оронхой, — гэжэ ПВЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо нүхэр Рабданов манай корреспондентдэ мэдээсэбэ. Партком эдэ мэдүүлгэнүүдые ехэ анхаралтайгаар хаража үзөөд, тэдэнэй дундаһаа эмхидхэхы шадабаритай, эрдэм бэлигтэй, олониитые хүтэлбэрилжэ шадаха 6 коммунистнуудые шэлэн, колхоздо эльгээхээр һайшаан дурадхаа.

Мэдүүлгэ баригшадай дунда заводой ДОЦ-ын парторганизациин секретарь нүхэр Петров, кузнечнэ цехын мастер нүхэр Коченов болон бусад оролсоно.

—Би һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо профсоюзай цеховой комитедэй түрүүлэгшээр ажаллажа, эмхидхэлэй зарим тэды дүй дүршэлтэй болоһондоо найданам, — гэжэ булад шудхалгын цехын мастер нүхэр Беляев мэдүүлгэ соогоо бэшэнэ. — Хэрбээ цехын коллектив намда найдажа, колхозой түрүүлэгшээр эльгээгээ хадань даажа абаһан колхозоо хүгжөөхын тулада бүхы шадалаа гаргахаб.

Колхоздо ошохо гэжэ шиидэгшэдэй мэдүүлгэнүүд городой Железнодорожно районой предприятинууд, барилгын участогууд болон транспортна предприятинуудай парторганизацинуудта олоор орожо байна.

Колхозуудай полинууд дээрэһээ

Тарилгын урда тээхэнэ

БАРГАЖАН. **(Телефоноор абтаба).** Һүүлэй үедэ урин дулаан үдэрнүүд боложо, Баруун Хүнтэйн үргэн талын таряалангай газар 15—25 сантиметр гүнзэгытэйгээр гэдэбэ. Сталинай болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта хүдэлдэг механизаторнууд шииг нойто барихын тула эртын борнойлго хэжэ захалаа. Куйтунска МТС-эй нүхэр Гармаевай бригада Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилжэ, 320 гектар газарта эртын борнойлго хээд байна. Мүн Карл Марксын, 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай полинууд дээрэ тарилтын урдахи хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа захалаа. Тус колхозууд эртын борнойлготой зэргэлүүлэн культиваци, лущени гэхэ мэтын тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байна.

Майн 1-нэй һайндэрэй урда дэлгэрһэн мүрысөөндэ хабаадалсажа, аймагай колхознигууд болон механизаторнууд шииг нойто бариха хүдэлмэри саг соонь дүүргэжэ, эртын тарилга эмхитэйгээр үнгэргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

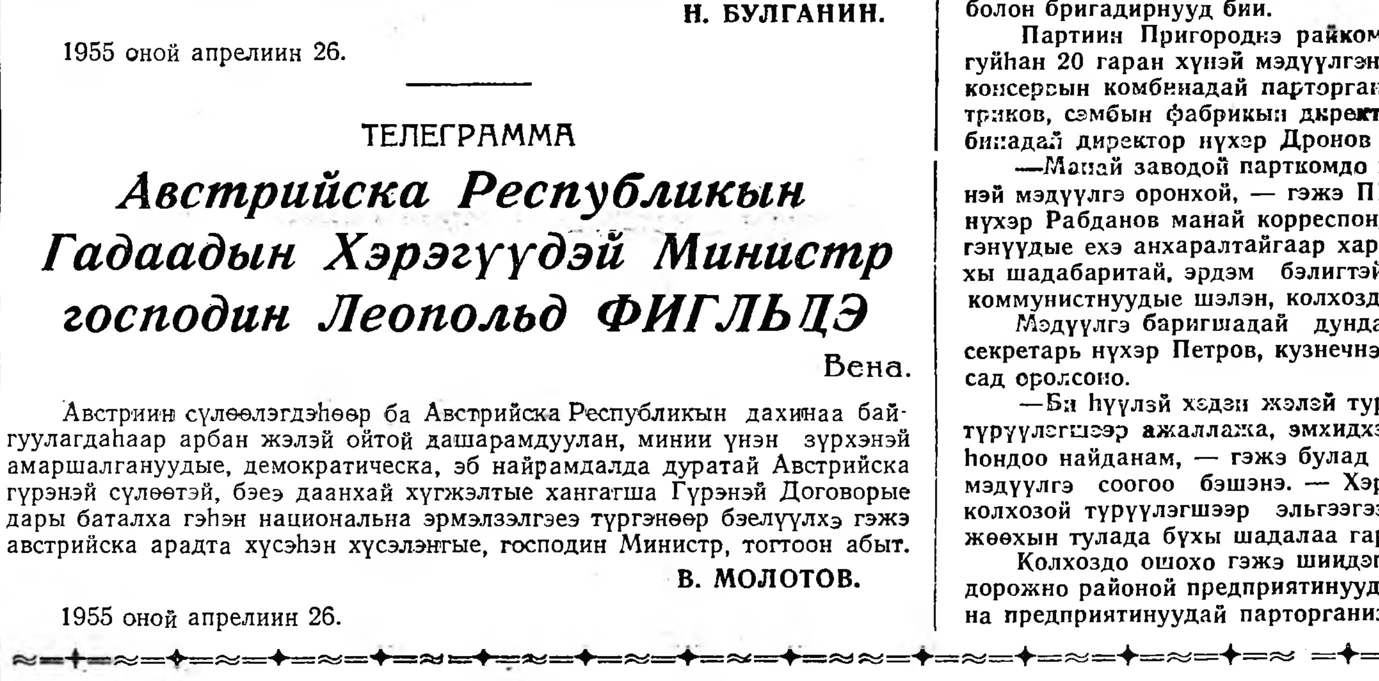
О. Раднаев, манай корреспондент.

Хориин колхозуудта

ХОРИ. **(Телефоноор абтаба).** Энэ жэлдэ Хориин МТС-эй механизаторнууд колхознигуудтай хамта полинууд дээрээ тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэрие яһала эмхитэйгээр үнгэргэбэ. 5700 гаран гектар газарта эртын борнойлго хэгдэһэн байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ дулааража захалхалаар эртын ороохото культурануудай тарилга эхилбэ. Мүнөө Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо 137 гектар дээрэ, «Улаан-Одон» колхоздо—75, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 100 гектарта ороохото культуранууд таригдаад байна. МТС-эй харьяата бусад колхозуудта тарилга мүн лэ захалба.

Полевой хүдэлмэриин захалһанһаа хойшо зарим трактористнууд, жэшээлхэдэ, Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг тракторист нүхэр Эпов, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо – нүхэр Аюров, «Улаан Одондо»—нүхэр Галсанов болон бусад үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэжэ, эрхим ажалай жэшээ харуулна.

Б. Антонов.

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо түрүүлэн хабарай тарилга эхилжэ, 105 гектар талмай дээрэ шэниисэ хэрээһэлүүлэн тариба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын МТС-эй тракторна № 3 бригадын тракторист Хандажап Надмитович Бадмацыреновай агрегат тус колхозой поли дээрэ тарилга хэжэ ябана. Хүреэ соо — нүхэр Х. Н. Бадмацыренов.

А. Мактаевай фото.

Республикын МТС-үүдтэ хабарай тарилгын ябаса тухай

1955 оной апрелиин 25-най мэдээн

МТС-үүд	Хамта таригдаһаниинь (гектараар)	Тэрэ тоодо ороохото культуранууд (гектараар)	Тэрээн сооһоо шэниисэ (гектараар)
Сагаан-Усанай	2052	2052	778
О.-Ключевскойн	1940	1940	1655
Үшөөтэйн	1641	1641	938
Бага-Куналейн	1596	1596	1482
Бичурын	1305	1220	973
Бургалтайн	486	486	486
Тарбагатайн	448	448	448
Иволгын	185	185	185
Сэлэнгын	95	95	—

Советскэ правительственна делегаци Варшаваһаа бусаба

ВАРШАВА, апрелиин 26. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев түрүүтэй Советскэ правительственна делегаци Варшаваһаа Москва орохоёо мордобо.

Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Б. Берут, Польско Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй түрүүлэгшэ А. Завадский, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич, Польшын маршал К. Рокоссовский, гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Скшешевский болон бусад Советскэ правительственна делегацие Варшавын центральна аэродром дээрэһээ үдэшөө.

Варшавадахи советскэ посольствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, СССР-эй хэрэгүүдээр Польшодо байдаг саг зуурын этигэмжэтэ И. А. Мельник түрүүтэйгээр, Польско Арадай Республикада байдаг хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй посольствонууд болон миссинүүдые толгойлогшонор делегацие мүн лэ үдэшэлсөө.

СССР-эй ба Польско Арадай Республикын гүрэнэй тугуудаар аэродром гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа. Үдэшэлгын үедэ хүндэтэ харуул табигдаа. Советскэ Союзай ба Польско Арадай Республикын гүрэнэй гимнүүд наадагдаа.

Нүхэр Б. Берут ба нүхэр Н. С. Хрущев аэродром дээрэ үгэ хэлэһэн байна. Нүхэр Б. Берут иигэжэ хэлээ:

Хани барисаан ба харилсан туһалалсалга тухай Советско-Польско Договорой баталагдаһаар 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан Польшодо ерэһэн манай хүндэтэ ханинарые — нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй Советскэ правительственна делегацие Варшава ба Краковһаа гадна, манай бүхы орон үнэн зүрхэнһөө угтан хүлеэһэн байна. Энэ хадаа бидэнэй нэгэн адли мэдэрэлтэй, хэдэн миллион хүнүүдэй сээжэ зүрхые гүнзэгыгөөр эзэлһэн нэгэн адли үзэл суртал бидэнэй баримталдаг байһанай агуухэ хүсые тодоор харуулаа.

Манай хүндэтэ айлшад хадаа хоёр зуун миллион советскэ хүнүүдэй бидэндэ хани ёһоной мэдэрэлтэй байдагые, аха дүүнэрэй гар гараа барилсадаг шэнги юрын ба үнэн зүрхэнэй хани барисаае харуулна.

Арадай Польшын олониитэ ажалшад, манай арад советскэ аха дүүнэртээ, тиимэ үнэн сэдьхэлэй, үнэн зүрхэнэй мэдэрэлтэй байдаг. Гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүү хамтаараа тэмсээ һэмди. Ганса энэ бэшэ, харин сүлөөлэгдэһэн арадай өөрынгөө сүлөөлэгшэдэ аха дүүгэй мэдэрэлтэйгээр хандалга бидэниие нэгэдүүлнэ. Һандарал хохидолдо ороһон орониие һэргээн бодхоохо ба социалистическэ общество байгуулха зорилгоор тэрэниие ураг шань дабшуулха хэрэгтэ аха дүүгэй хамтын хүсэлэл оролдолго бидэниие нэгэдүүлнэ. Аха дүүгэй оролдолгын ба орониие индустриализацилгада туһалха, Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинат, мүн культурын ба наукын ордон барилгада үзүүлэгдэһэн тиимэ туһаламжын үнэмшэтэй үльгэр жэшээнүүд бидэниие нэгэдүүлнэ. Үнгэрһэн сагай юумэһээ гадна, мүн манай ерээдүй бидэниие нэгэдүүлнэ. Хамтымнай оролдолго ба найдабари, аюулгүй байдалые ба эб найрамдалые бэхижүүлхэ гэһэн хамтымнай эрмэлзэлгэ, Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэхи ээрхэг түримхэй хара хүсэнүүдэй ама татаха гэһэн манай шууд сэхэ дура хүсэл, хэдэн миллион жиирэй хүнүүдэй бүри һайнаар ажаһууха тухай оролдолго бидэниие нэгэдүүлнэ.

Хүндэтэ ханинар, манай бүхы лагериин, эб найрамдалай ба социализмын лагериин нэгэдэлые ба хүсэ шадалые бүри ехээр бэхижүүлхын тулада хүсэлэл оролдолгоёо гамнахагүйбди гэжэ энэ үдэшэлгын үедэ таатай һанадые найдуулхые хүсэнэбди.

Агуухэ Советскэ Союзай арадуудтай польско арадай хани барисаан бүри ехэ хүсэтэйгөөр хүгжэжэ ба бэхижэжэ байг лэ!

Харюугай үгэ хэлэхэдээ нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ мэдүүлээ:

Хүндэтэ нүхэд, ханинар! Польско Арадай Республикада байха үедэмнай бидэниие тон хани халуунаар угтаһанай ба айлшалуулһанай түлөө таанадта Советскэ Союзай правительственна делегациин зүгһөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхые зүбшөөрыт.

Хани барисаан, харилсан туһалалсалга ба дайнай һүүлээр харилсан ажаллалга тухай манай оронуудай хоорондо договорой баталагдаһаар арбан жэлэй ойе советскэ ба польско арадууд үргэнөөр тэмдэглээ. Договорой баталагдаһаар арбан жэлэй ойе тэмдэглэһэн эдэ үдэрнүүд польско ба советскэ арадуудай үнэн сэдьхэлэй аха дүүгэй хани барисаае шэнээр эли тодоор харуулаа. Манай арадуудай аша туһада зорюулагдан Советскэ Союзай ба Польско Арадай Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсан ажаллалга үдэр ерэхэ тудам бүри ехээр хүгжэхэ ба бэхижэхэ гэжэ бидэнэр гүнзэгы ехээр этигэнэбди.

Манай оронуудай хоорондохи хани барисаан, социализмын ба демократиин лагериин бүхы оронуудай хоорондохи хани барисаан, харилсан ажаллалга ба тэдэнэй бата нэгэдэл хадаа манай гүрэнүүдэй бэеэ даанхай ба аюулгүй байдалай бата бэхи найдабари, арадуудай хоорондын эб найрамдалые бэхижүүлхэ шухала нүхэсэл мүн болоно.

Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин хүтэлбэреэр арадай Польшын хүдэлмэришэдэй, таряашадай ба интеллигенциин шэн зоригтойгоор ажаллажа, ажахын ба культурын байгуулалтада туйлаһан ехэ амжалтануудаар баясажа байһанаа танай хүндэшэ ороноо бусахынгаа урда тээ үшөө дахин элишэлэн мэдүүлхые хүсэнэбди.

Социализм байгуулха замдаа шэнэ амжалтануудые, шэнэ илалтануудые туйлахыень польско арадта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

Аха дүү польско арад мандаха болтогой!

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Польско Арадай Республикын арадуудай эбдэршэгүй барисаан мандаха болтогой!

Уялгаяа дүүргэжэ байна

Түмэр замай Улан-Удэ станциин паровозно депогой хүдэлмэришэд Эхэ оронойнгоо бүхы ажалшадтай хамта Майн нэгэнэй һайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө оролдоно. Депогой цех бүхэнэй коллектив хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилнэ. Апрелиин түрүүшын үдэрһөө хойшо мастер нүхэр Киселёвой даажа байһан механическа цехынхид энэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Нүхэр Киселёв өөрөө олон жэлдэ токарёор, мүн бусадшье хүдэлмэри дээрэ ажаллажа ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон байна.

—Майн 1-нэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсахадаа апрель һарынгаа даалгабариие 205 процент дүүргэхэ, 10 килограмм үнгэтэ металл арьбалха гэһэн уялга абаа һэм. Эдэ үдэрнүүдтэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнаб,—гэжэ механическа цехын түрүү токарьнуудай нэгэн нүхэр Соколов хөөрэнэ. Энэ новатортай хамта хүдэлмэрилдэг токарьнууд нүхэд Выборов, Соловейкин болон бусад баһал халаан бүхэнэйнгөө нормые хоёр дахин дүүргэхэ зуураа, гансал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилнэ.

Депогой бэлэдхэлэй цехтэ нүхэр Нагайцевай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай бригада ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Бригадын олонхи гэшүүд железнодорожно училищи һаяхан дүүргэнхэй. Тэдэнэр һургуулида һураһан эрдэмээ бодото ажал дээрэ шадамараар хэрэглэнэ. Мүрысөөндэ түрүүлһэнэйнгээ түлөө тус бригада депогойнгоо комсомольско ба профсоюзна организацинуудай дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Март һара соо залуушуулай бригада продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 217 процент дүүргээ. Бэлэдхэлэй цехтэ залуушуулһаа гадна, үнинэй токарьнууд нүхэд Ключерёв, Сталидзян гэгшэд мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, залуу хүдэлмэришэдые токариин мэргэжэлдэ һургана.

М. Власьевский.

Колхозой барилганууд

«Путь Ленина» колхозой (Түнхэн) барилгашад барилгын ехэхэн хүдэлмэринүүдые хэжэ байна. 200 толгой үхэрэй, 150 толгой буруугай байранууд баригдажа, ашаглалгада оруулагданхай. Мүн Үтэг гэжэ газарта үхэрэй, тугалай, Бутуй гэжэ газарта хонидой байранууд баригдаба. 8 автомашинануудай багтаамжатай хоёр гараж баригдажа байха юм. Гадна, шэнэ барилгануудые хэхэ түсэб колхоз хараалаад, тэрээндэ хэрэглэгдэхэ материал бэлэдхэгдэжэ байна.

Эндэ байрын 20 гэр баригдахаар хараалагданхай. Тэдэнэй зургааниинь дүүргэгдэхэ дүтэлөө.

Д. Зандеев.

Австриин хабаадалгатайгаар дүрбэн гүрэнэй зүблөө зарлаха тухай

США-гэй, Франциин, Англиин правительствонуудта Советскэ Правительство апрелиин 19-дэ ното эльгээгээ гэжэ урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. Бэеэ даанхай, демократическа Австрие һэргээхэ Гүрэнэй Договор баталха тухай ба энэ Договорто гар табиха тухай асуудал хаража үзэхын тулада Австриин түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар США-гэй, Франциин, Англиин ба Советскэ Союзай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй зүблөө һаяар зарлахые тэрэ ното соогоо дурадхаһан байгаа.

США-гэй Правительствын харюугай ното апрелиин 22-то абтаа. Текстнь доро тунхаглагдаба:

«Холбоото Штадуудай Правительство хадаа Английска ба Французска Правительствонуудтай зүбшэл хээд, Советскэ Правительствын апрелиин 19-нэй нотые хаража үзөө. Бэеэ даанхай ба демократическа Австрие һэргээхэ тухай Гүрэнэй Договор баталха ба энэ Договорто гар табиха тухай асуудалые хаража үзэхын тулада Австриин түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар Холбоото Штадуудай, Нэгэдэмэл Королевствын, Франциин ба Советскэ Союзай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Зүблөө зарлаха тухай дурадхал тэрээн соонь оруулагдаһан байгаа.

Австритай Гүрэнэй Договор баталха арга боломжо мүнөө бии гэжэ Советскэ Правительствын бодомжолжо байһанда Америкын Холбоото Штадуудай Правительство һайшаалтайгаар хандана. Договор баталхын тулада Австриин түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар дүрбэн гүрэнэй Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хоорондо һаяар боложо магад байһан уулзалгада США-гэй Правительство дуратайгаар хабаадалсаха байна.

Австрийска ба Советскэ Министрнүүдэй хоорондо Москвада болоһон хэлсээнүүд тушаа США-гэй Правительствын абаһан мэдээнүүдһээ хаража үзэхэдэ зарим зэргын бэлэдхэлэй хүдэлмэри үшөө хэхэ шухала байна. Гурбан талын апрелиин 5-най декларациие һануулха зуураа, США-гэй Правительство хадаа Москвада болоһон хэлсээнүүдэй дүнгүүдые шэнжэлхын ба Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Гүрэнэй Договор түргэнөөр баталха зорилгоор шухала хэлсээнүүдые туйлахын тулада Австриин түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар дүрбэн гүрэнэй Посолнуудай Венэдэ тон һаяар уулзахыень дурадхана. Тиимэһээ, Австриин түлөөлэгшэдтэй хамта Посолнуудай майн 2-то Венэдэ уулзахыень США-гэй Правительство дурадхана.

Бэлэдхэлэй шухала хүдэлмэриин хэгдэжэ дүүрэн сасуу, Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзаха ба Договор баталха таарамжатай болзорые һаяшагаар тодорхойлхо шухала байна».

Мүн лэ иимэ удхатай нотонууд Великобританиин Правительствоһаа ба Франциин Правительствоһаа абтаһан байна.

Советскэ Правительство хадаа США-гэй Правительствода доро дурсагдаһан удхатай ното апрелиин 26-да эльгээгээ:

«Советскэ Правительствын энэ оной апрелиин 19-нэй нотодо харюу болгон Америкын Холбоото Штадуудай Правительствын апрелиин 22-то эльгээһэн нотые абаһанаа СССР-эй Правительство батална.

Австрийска Гүрэнэй Договор баталхын тулада Австриин түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар дүрбэн гүрэнэй — СССР-эй, США-гэй, Англиин ба Франциин Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ Америкын Холбоото Штадуудай Правительствын һаяар хабаадалсахаар зүбшөөһыень СССР-эй Правительство ханангяар анхаралдаа абана. Энэ зүблөөн хадаа Австрийска ба Советскэ талануудай хоорондо Москвада болоһон хэлсээнүүдэй дүнгүүдые хараадаа абан, Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулан австрийска асуудалые гүримшуулжа дүүргэхэ арга боломжо олгохо ба демократическа Австриин бэеэ даанхай байдалые хүсэдөөр һэргээхэ арга олгохо бэзэ гэжэ найдажа байһанаа Советскэ Правительство элишэлэн мэдүүлнэ.

Венэдэ посолнуудай зүблөө зарлалга мүнөөнэй эрхэ байдалда австрийска асуудалаар шухала хэлсээ туйлаха дүтын зам болоно гэһэн һанамжые Советскэ Правительство баримталнагүй, юуб гэхэдэ, энэ асуудалые Австриин хабаадалгатайгаар дүрбэн гүрэнэй Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн дээрэ һаяар хаража үзэхэ ба шиидхэхэ хүсэд арга боломжо бии байна. Гэхэ зуура, «бэлэдхэлэй зарим хүдэлмэри хэхын» тулада посолнуудай иимэ даб дээрэхи зүблөө хэхэ шухала гэжэ Америкын Холбоото Штадуудай Правительствын батсаажа байһан дээрэһээ Америкын Холбоото Штадуудай Правительствын энэ хүсэл эрмэлзэлгые зүбшөөхөөр Советскэ Правительство бэлэн байна. Тиигэһэн дээ, бэеэ даанхай ба демократическа Австрие һэргээхэ тухай Гүрэнэй Договорой проектые хоёр талаһаан зүбшэн зохёогоод, тэрэшэлэн хамаатай таланууд бэеэ даанхай ба эб найрамдалда дуратай гүрэн боложо, Австриин хүгжэлгэ тушаа нэгэн һаналтай байна гэжэ һанамжануудаа хэлсэлгын үедэ элирээд байгаа һаань, Австритай баталагдаха Гүрэнэй Договорые хаража үзэхын ба тэрээндэ гар табихын тула Австриин хабаадалгатайгаар дүрбэн гүрэнэй Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөө һаяар зарлаха ябадал хангаха гээшэ посолнуудай зүблөөнэй зорилго болоно гэжэ Советскэ Правительство тоолоно.

Дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор дүрбэн гүрэнэй посолнуудай дурсагдаһан уулзалгын майн 2-то Венэдэ болохыень зүбшөөжэ байһанаа Советскэ Правительство элишэлэн мэдүүлнэ».

Мүн иимэ удхатай нотонуудай текстнүүд Великобританиин Правительствода ба Франциин Правительствода эльгээгдээ.

Баруунай гурбан гүрэнэй правительствонуудта Советскэ Правительствын эльгээһэн дээрэ дурсагдаһан нотын буулгабари Австрийска Республикаһаа Москвада байдаг посол г-н Н. Бишофф гэгшээр дамжуулан Австрийска Правительствода тэрэ үдэртөө эльгээгдэһэн байна.

Эдлүүриингээ газарые һайнаар ашагладаг болохын түлөө

«Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй гаргаһан тогтоол ниитын малажал хүгжөөхэ талаар тон ехэ арга боломжонуудые колхозуудта заажа үгөө.

Урдань бидэнэр малай имагтал тоо толгойе хараад гэхэ гү, али үнеэнһээ һү һаалгые, хонидһоо нооһо хайшалалгые хараад лэ ажалладаг, харин эдлүүриингээ газарые яажа ашаглана[illegible]бди гэжэ бодожо үзэдэггүй байгаабди. Харин бидэнэр илангаяа партиин ЦК-гэй январска Пленумэй һүүлээр энэ асуудалые бүхы талаһаань шэнжэлжэ, айхабтар ехэ арга боломжонуудые элирүүлһэн байнабди. Хаража үзэхэдэ эдлүүриингээ 100 гектар дээрэһээ манай колхоз мяха, һү, нооһо тон багаар абадаг байгаа. Тиин арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, колхозой гэшүүд 1960 ондо эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүридэ 60 центнер һү, 19 центнер мяха абаха, мүн нооһо ехээр абадаг болохо гэжэ шиидхээ.

Ниитын малажалһаа ашаг шэмэ абалгые дээшэлүүлхын зорилгоор колхоз нёдондо нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. 100 толгой үнеэдэй байха типовой шэнэ байра баригдаа. Энэ байрын ажал ехэтэй гол хүдэлмэринүүд механизацилагданхай. Эндэ силоснэ хоёр башнинууд баригдажа, нёдондо намартаа нэгэн соонь силос дарагдаһан юм. Энэ байрада һү ехэтэй үнеэдэй гүүртэ эмхидхээ һэмди.

Эндэхи малнуудые харууһалга, эдеэлүүлгэ нилээд һайжаруулагдаа. Байгша ондо тэжээлээр хүсэд хангагдаагүй болобошье, энэ гүүртын үнеэдһээ һү һаалга ехээр нэмэбэ. Ажахын жэлэй үнгэрһэн 6 һара хадад соо эндэхи үнеэн бүриһөө 450 гаран литр һүн һаагдаа. Мүнөө жэлдэ энэ гүүртын малшад үнеэн бүриһөө 1000 литрһээ доошо бэшэ һү һааха гэжэ шиидээд байна.

Энэ гүүртын зарим түрүү һаалишад һү һаалга дээшэлүүлхэ талаар бүришье һайн амжалтануудые туйлана. Жэшээлхэдэ, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Ханда Доржиевна Абидуева үнеэн бүриһөө 600 литр һү һаагаад байна. Энэ үе соо зарим һайн үнеэдһээ тэрэ 900 гаран литр һү һаагаа. Нүхэр Абидуева энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абанхай. Энэ гүүртын бусадшье һаалишад, жэшээлхэдэ, Мидак Соктоева энэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 450 гаран литр һү һаагаа. Һаалишад Намжил Гончикова, Долгор Дылыкова, Дари Дамбаева, Ринчин-Ханда Соктоева, Намжил Цыденова гэгшэд үнеэн бүриһөө 350-һаа 400 литр хүрэтэр һү һаагаад байна.

Мүн ондоошье гүүртэнүүдэй үнеэдһээ һү һаалга нилээд дээшэлээ. Энээнэй ашаар колхоз дотор һү һаалга нёдондо энэ үеынхидэ орходоо гурба дахин дээшэлээ. Хэрбээ нёдондо ажахын жэлэй түрүүшын 6 һара соо хамта 20-ёод мянган литр һү һааһан байгаа һаа, мүнөө жэлэй 6 һарын туршада 60.000 гаран литр һүн һаагдаад байгаа.

Манай колхозой гэшүүд энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 700 литр һү һаадаг болохо гэжэ шиидэнхэй. Энээниие туйлаад байхадаа, колхознай мүнөө жэлдэ 200 мянган литрһээ доошо бэшэ һү абаха болоно. Тиин эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 17 центнерһээ үлүүтэй һүн абтахань. Харин табан жэл соо хэхэ хэмжээ-ябуулгануудаа дүүргэхын тула һү һаалгаяа энэ жэлэйхидээ орходоо гурба дахин ехэ болгохо ёһотой болонобди. Хэрбээ мүнөө 238 толгой үнеэдтэй байгаа һаа, 1960 ондо 500 гаран толгойдо хүргэхэ байнабди. Гадна, үнеэн бүхэнһөө 1000 литрһээ доошо бэшэ һүн һаагдадаг болохо.

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхын тулада мүнөө малшаднай хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа байна. Бүхы гүүртэнүүдтэ 100 гаран толгой тугал абтаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Һү ехэтэй үнеэдэй гүүртын тугалнууд бултадаа эхэһээ һалгаагдажа түлжүүлэгдэнэ. Энэ арга хэрэглэхэдэ һү һаалга горьтойгоор дээшэлхэһээ гадна, тугалнууд энхэ элүүрээр томо боложо, сүүдхэ соо амидынгаа шэгнүүрые 400—500 граммаар нэмээнэ.

Малай үүлтэр һайжаруулха талаар колхоз доторнай ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Энэ жэлдэ 30 толгой племенной үнеэдые, хэдэн бухануудые худалдажа абаабди. Малаа искусственна аргаар үрэжүүлһэнэй ба племенной малһаа абаһан түлнүүдээ бултыень түлжүүлһэнэй ашаар һаяын жэлнүүдтэ юрэнхыдөө хүсэд һайжаруулагдаһан үүлтэрэй эбэртэ бодо малтай болоод байхабди.

Мяха ехээр абадаг болохын тулада колхоз ехэхэн хүдэлмэри хэхэ байна. Колхознай 300 килограммһаа доошо бэшэ амидын шэгнүүртэй, дундаһаа дээшэ хүсэтэй эбэртэ бодо малнуудые гүрэндөө тушаажа байха. Тиихын тула мал бэлшээн таргалуулха хэдэн гүүртэнүүдые эмхидхээбди. Эдэ гүүртэнүүдэй малнуудые һайнаар харууһална, эдеэлүүлнэбди, тэдэнэр мүнөө тобир тарганууд ондо орожо байна. Мүн гахайн мяха ехээр абадаг болохобди. Мүнөө племенной гахайн-товарна фермэ эмхидхээбди.

Нооһо хайшалалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүн лэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Хэрбээ нёдондо хонин бүриһөө 1,6 килограмм нооһо хайшалжа, эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүридэ 20 гаран килограмм нооһо абаһан байгаа һаа, ойрын жэлнүүдтэ хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалха байнабди.

Эдэ зорилгонуудаа бэелүүлхын тула дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулгануудые хараалбабди. Түбхын түрүүндэ хонидой тоо толгой олошоруулха ёһотой бологдоно. Хониднай жэл бүри 300 толгойгоор олошорхо болоно. Мүнөө хониднай олоороо хурьгалжа эхилээ. Отаранууд дээгүүрнай 400-гаад толгой хурьгад абтаад, гарзагүйгөөр ондо оруулагдажа байна. Хонишод Цырен-Доржи Соктоев, Базар Доржиев, Дамба Жаргалов болон бусад илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Теэд, хонидой тоо толгойе олошоруулаад лэ, нооһо хайшалалгые ехэ болгожорхихо гээшэ бэрхэтэй. Тиимэһээ хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулха хэрэгтэй болоно. Мүнөө фермэнүүд дээгүүрнай нарин ба нарибтар нооһотой хонид бии. Хонидой үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ искусственнаар үрэжүүлхэ арга ехэ удхашанартай. Үнгэрһэн жэлдэ 200 гаран толгой хониднай искусственнаар үрэжүүлэгдэһэн байна. Энэ аргаар хонидые үрэжүүлхэдээ имагтал эрхим үүлтэрэй хусануудые хэрэглэнэбди. Мүнөө жэлдэ 10 толгой нарин нооһотой хусануудые худалдажа абаабди. Тиин хонидоо гол түлэб искусственнаар үрэжүүлдэг болохобди. Үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулжа, ойрын жэлнүүдтэ имагтал нарин ба нарибтар нооһотой хонидтой болоод байха зорилготойбди.

Малажалай талаар манай урда табигдаад байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула ниитынгээ малда тэжээлэй һайн база байгуулха ёһотойбди. Саашадаа манай колхозой гэшүүд тэжээлэй культурануудай тарилгые горьтойхоноор үргэдхэжэ, концентрированнэ ба шэмэтэ тэжээл ехээр үйлэдбэрилдэг болохо гэжэ шиидэнхэй. Гадна кукуруза тарилгада онсо анхарал хандуулагдаха юм.

Кукуруза ургуулхын тула 8 хүнһөө бүридэһэн комсомольско-залуушуулай звено эмхидхэгдээ. Тэрэ звеное комсомольско организациин секретарь нүхэр Гомбожапов хүтэлбэрилнэ. Кукуруза тариха газар шэлэгдэжэ олдоод, нютагай үтэгжүүлгэнүүд гаргагдажа байна. Хабартаа, зундаа кукурузынгаа тарилгые уһалжа байхабди. Кукурузые имагтал квадратно-гнездовой аргаар тарижа, зундаа ряд хоорондынь элдүүрилгые механизмын хүсөөр хэхэбди. Тиигээд саг болзортонь хуряагдажа, шанар һайнтайгаар силос дарагдаха ёһотой.

Мүн бүдүүн ба концентрированнэ тэжээл үйлэдбэрилгэ ехэдхэхын тулада нилээд хүдэлмэри хэгдэхэ. Мүнөө колхознигууднай сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа байна. Һаяар сабшалангай газарай модо шулуу сэбэрлэхэбди.

Ороoһо таряа ехээр тарижа ургуулга хадаа ниитын малажалые амжалтатайгаар хүгжөөхэ шухала арга нүхэсэл мүн. Ороoһо таряа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ тушаа колхоздомнай ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ жэлэй хабарай тарилга агротехническэ эрхим болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэгдэхэ. Тарилгынгаа хойноһоо һайнаар харууһалжа ургуулһан ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахабди. Тиин ороoһото культурануудай гектар бүриһөө 11 центнер ургаса хуряажа, бүхы түлбэреэр гүрэнтэйгөө тоосоод, үрэһэ хүрэнгэеэ хүсэд хүрэхөөр хаажа, ажалта үдэртөө ехэ таряа хубааха, мүн малдаа ороoһо таряа таһалалсаха хүсэлэнтэйбди.

Малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхын тула тэдэниие типовой һайн байрануудаар хангаха хэрэгтэй. Малай типовой шэнэ шэнэ байрануудые, силоснэ түхеэрэлгэнүүдые бари[...] малажалай фермэнүүдтэхи а[...] ехэтэй хүдэлмэри механизацилха [...] лаар хэдэ хэдэн хүдэлмэринүүд х[...]раалагдаа.

Ямаршье хэрэгэй амжалтые [...]нүүд, кадрнууд шиидхэдэг гэ[...] һүүлэй үедэ колхозой правлени б[...]лон партийна организаци малажа[...] дээрэ хэрэг ажалаа һайнаар мэд[...] шадабаритай, дүршэлтэй хүнүүд[...] эльгээхэ тушаа горьтой хүдэлмэ[...]хээ. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пле[...]нумэй һүүлдэ олохон колхознигууд илангаяа залуушуул малажалда [...] дэлмэрилхөөр эльгээгдээ. Тэдэн[...] олонхинь хүдэлмэрилжэ эхил[...] сагһаа хойшо оролдосото ажал[...] үльгэр жэшээ харуулна.

Малшадтаа ажалай болон а[...] һуудалай зохид һайн услови бии б[...]гохо хэрэгтэ шухала анхаралаа х[...]дуулдаг болообди. Малшадай ку[...]турна эрилтэнүүдые хангахын ту[...]да хоёр газарта культбазанууд [...]хидхэгдээ. Малшаднай сүлөө[...] сагтаа культбазануудтаа ерэжэ, [...]ци, элидхэл шагнаха, шэнэ шэнэ жу[...]налнууд, газетэнүүд болон бро[...]рануудые уншаха, кино хараха, [...] дүршэлөө халан абалсаха арга[...] болоо.

Малай ашаг шэмэ үгэлгые дэ[...]лүүлхын, тоо толгойень олошор[...]хын түлөө малшадай дунда со[...]листическэ мүрысөөн һайнаар д[...] гэрүүлэгдэнэ. Мүрысөөнэй дүнг[...] һара бүри гаргагдажа, бүгэдэнд[...] дээжэ болгогдодог. Һара бүридэ [...]рысөөндэ илаһан фермэдэ колх[...] дамжуулгын Улаан туг барюулаг[...]даг байна.

Иигэжэ манай колхозой гэшү[...] Закаменай МТС-эй механизат[...]шуудтай хамтадаа эдлүүриингээ [...]зарые һайнаар ашагладаг боло[...] 100 гектар бүридэнь мяха, һү, [...]һо, үндэгэ ехээр абадаг болохын [...]лөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ заха[...]

Г. ЦЫДЫП[...]

Закаменай а[...]
«Победа» колхозой түрүү[...]

Механизмуудые заһабарилга муугаар эмхидхэгдэнхэй

Баргажанай леспромхоз хэдэн жэл ...игуур гээгдэжэ ябаһанаа нёдондо ...лэдбэри дээрээ эрид хубилалта хэ... модо бэлэдхэжэ шэрэхэ түсэбөө ...г болзор соонь дүүргээд, «Забай...лес» комбинадай түрүү предприя...туудай зэргэдэ оролсоһон юм. Туй...һан амжалтаяа саашадань бэхи...үүлжэ, гээгдэлдэ дахинаа орохогүй ...шэ тон шухала байгаа. Гэбэшье, ...с леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд ...э шухалын шухала зорилгые шиид...жэ шадангүй, 1955 оной эхинһээ ...ошо баһал муугаар хүдэлмэрилжэ ...йна. Модо бэлэдхэхэ түрүүшын ...арталай түсэбые холо дүүргэнгүй...эр, гүрэндэ хэдэн мянган кубометр ...илгын ба бусад хэрэгсэлэй модо ...үү үгэбэ.

Леспромхоз яахадаа иимэ хангал...үйгөөр хүдэлмэрилжэ эхилбэ гээ...б? Гээгдэлдэ ороһонойнь гол ...тагаануудай нэгэниинь юуб гэхэ..., хүсэтэ техникые зүбөөр, дүү...н хүсөөрнь ашаглажа шаданагүй, ...омашина, тракторнуудые саг бол...р соонь заһабарилнагүй. Механиз...е бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын ...ода тэрэниие һайнаар харууһалха, ...эрһэн деталинень тэрэ дарыдань ...абарилха хэрэгтэй байһаниинь ...дэшье мэдээжэ. Теэд энэ хүдэл...ри леспромхоздо яаха аргагүй муу...р табигданхай. Жэшээнь, модо ...эдхэлэй участогуудай заһабарил... мастерскойнуудай хүдэлмэридэ ...одоо леспромхозой центральна ...ражда заһабарилгын хүдэлмэри 4 ...б дахин ехэ байдаг. Эндэ автома...шанууд, тракторнууд болон бусад ...ханизмууд барандаа заһабарилаг...даг ха юм. Мастерскойнуудта ...эхэн механизмууд заһабарилаг...на. Эндэ аяар 12—15 слесарьнүүд, ...арьнууд хүдэлмэрилнэ, үнөө за...барилгын талаар тусхай механик .... Эдэнэр һара соо арайл гэжэ 2 ...ктор гү, али автомашина ка...тальнаар заһабарилжа гаргана. ...хэдэнь леспромхозой бүхы ...анизмуудайнь заһабарилагдадаг ...ражда механигууд дутажа байдаг. ...стерскойн механигай уялгые мас...скойе даагша гүйсэд бэелүүлжэ ...шаха юм. Тиимэһээ энэ механи... гаражда табяад, техническэ хү...бэрилгые тэрээндэ даалгаха хэ...тэй байгаа. Юуб гэхэдэ, гаражай ...омашинанууд түхэреэн сүүдхэ соо ...дэлмэрилдэг байна.

Леспромхозой гаражла электрын ... һүниин 12 час болотор носо...г. Энээнһээ боложо, заһабарилгын ...дэлмэриие хоёр халаан соо эмхид...хын аргагүй. Заһабарилагшадай ...дэлмэри буруугаар эмхидхэгдэнэ. ...ряд бэшэдэг хүнэй үгы дээрэһээ слесарьнүүд, токарьнууд үглөөгүүр ажалдаа ерээд, ямар юумэ хэхэеэ мэдэдэггүй. Хахад һара соо хэнэй юу хэһэниинь мэдэгдэхэеэ болёод байдаг. Тоо бүридхэлэй иимэ муугаар табигдаһан дээрэһээ ямар тракторай хэдыдэ заһабарилагдаһаниинь, хэзээ дахяад заһабарида орохо байһаниинь мэдэгдэхэ юумэ үгы. Автомашинануудай олонхинь спидометргүй дээрэһээ хэды километр ябаһаниинь баһал мэдэгдэдэггүй. Запасной частьнуудай дуталдадаг дээрэһээ автомашинануудай заһабари һаатана. Техникые нэгэ хүндэ даалгажа үгэхэдэ, тэрэнэй харюусалгань дээшэлдэг байна. Гэхэтэй хамта, Баргажанай леспромхоздо тус асуудалда ёһотой анхарал хандуулагданагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ № 27—60 автомашинада аяар 9 шофёр һэлгэгдэһэн байна. Иимэ байдалһаа боложо, модо бэлэдхэлгэ, шэрэлгэ дээрэ машина зэмсэгүүд дүүрэн хүсөөрөө ашаглагданагүй. Заһабарилгын хүдэлмэриин муугаар табигдаһан дээрэһээ тон олон тракторнууд, автомашинанууд үйлэдбэри дээрээ хэрэглэгдэнгүй хэбтэжэ байна. Леспромхозой директор нүхэр Хацкевич, главна инженер нүхэр Чулков гэгшэд эдэ дутагдалнуудые усадхаха тушаа зохихо хэмжээ абанагүй.

Модошодые үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар, эдеэ хоолоор таһалгаряагүй хангаха гээшэ шухала удхашанартай. Теэд леспромхозой модо бэлэдхэлгын участогуудтахи магазинууд тон муугаар хүдэлмэрилнэ, түүхэй хилээмэн наймаалагдана. Гусиха гэжэ участогта нэгэшье худаг байхагүй. Эндэ нэгэ бани баригдаһан аад, түлигдэхэдөө түлигдэжэ, үгыдөө үгы байдаг. Тиихэдэ модошодой дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри тон муугаар табигданхай. Томилогдоһон агитаторнууд хөөрэлдөө үни заяанай үнгэргэнэгүй. Леспромхозой партийна организаци энээн тушаа хэмжээ абадаггүй юм. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд ерэхэдээ модошодой дунда лекци уншадаггүй, харин элдэб тоо баримтануудые суглуулаад лэ бусадаг байна.

Баргажанай леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхажа, ажахыгаа гээгдэлһээнь гаргаха гүйсэд аргатай. Тэрэнэй тулада нэн түрүүн механизмуудые һайнаар хэрэглэхэ, участок бүхэндэ ажалай эмхидхэлые зүбөөр табиха ба социалистическэ мүрысөөндэ модошодые эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэй.

Д. Сыбиков.

Республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд Майн нэгэнэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, продукци үйлэдбэрилхэ апрель һарынгаа даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэжэ байна. Тэрэ тоодо Улан-Удын судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Заводой модошо дархашуул мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Модошо дархан Андрей Гусляков ажалай вахтада жагсаһаар халаан бүхэнэйнгөө нормые 170—180 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Гусляков ажаллажа байна. **А. Мантаевай фото.**

Һурагшадай туһаламжа

Суулгын дунда һургуули (Мухаршэбэр) Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозые шефтээ абаһан юм. Мүнөө тус һургуулиин һурагшад шефтээ абаһан колхоздоо ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр колхозой 24 гектар газар дээрэ кукуруза ургуулжа үгэхэбди гэһэн уялга абаһан байгаа. Тиихэдэ мүнөө һургуулиин багшанар болон һурагшад кукурузынгаа талмай дээрэ гурба дахин воскресник үнгэргэжэ, 45 тонно наг шэбхэ зөөжэ гаргаа, минеральна үтэгжүүлгэ хээ.

Һурагшад Б. Жалсанов, Б. Бальжинимаев, В. Батомункуев, А. Ирдынеев, Н. Федоров гэгшэд воскреснигүүдтэ һайнаар хабаадалсажа бусадта жэшээ харуулба.

Б.-Н. Цыренов.

Ханын газетын редакторнуудай семинар

КПСС-эй Кяхтын айкомой библиотекэдэ городой болон МТС-үүд, колхозуудай ба промышленна предприятинууд, эмхи зургаануудай ханын газетын редакторнуудай семинар һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Семинарта хабаадагшад партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол, уласхоорондын байдал, мүн «Ханын газетын удха ба тэрэнэй формо», «Хабарай тарилгын үедэ ханын газетэнүүдэй үүргэ» гэһэн темэнүүдээр лекци, элидхэлнүүдые шагнаһан байха юм.

В. Баторов.

Эртын овощь ургуулна

Үглөөгүүр тэнгэри сэлмэгхэн байжа, энэ үдэр наратай дулаахан байхань гэжэ һанаһамнай, хахад үдэрһөө хойшо бүрхэжэ захалаад, уданшьегүй шэмэрүүн хүйтөөр һалхилжа захалба. Тачкануудые тэлэнхэй залуухан басагад, бэреэдүүд урагша хойшоо һубарин һэлгэнэ. Тэдэнэр парник соо оруулагдаха үрэжэлтэй һайн хара шорой зөөжэ ябаһан байгаа.

Энэ үедэ дүшэ гарамгай наһанай нэгэ хүн рамануудтай парнигуудай хажууда яаралтайгаар ерэнэ. Хэды еды рамануудай хажууда зогсон шэлнүүдэй хоорондуур гараа хэжэ үзөөд:—Басагад, хүйтэн болошобо: зарим рамануудаа солоомон матануудаарнь хушагты,—гэнэ.

Хөөрэлдөөнһөө уламжалан, огородой бригадын бригадир Галсан Нагмитович Цыренов энэ жэлдэ огородто эртын культурануудые ехээр тарижа, городой хүн зондо май һарын хуушаар овощь худалдаха гэжэ байһан тухайгаа хэлэбэ.

—Энэ жэлдэ бидэнэр зуун табиһаа үсөөн бэшэ рамануудта эртын овощь тарижа, рама бүхэнһөө хорин килограммһаа доошо бэшэ ургаса хуряаха зорилготойбди,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Энэ тухай ургаса хуряабал, колхоздоо гансахан эртын овощьһоо гуша гаран мянган түхэригэй олзо оруулхабди. Мүнөө манай бригадада эртын овощь, мүн рассадануудые тарилгын халуун хүдэлмэри эхилээ.

Нээрээшье, Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой огородой газар дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Наг шэбхэ зөөгдэнэ, борнойлго хэгдэнэ, парнигууд соо рассаданууд таригдана. Энэ жэлдэ огородой бригадынхид хабарай тарилгые хэзээ хэзээнэйхиһээ бэлэдхэл һайнтайгаар угтаа. Намар, үбэлдөө, мүн хабарай эхеэр огородой газар дээрэ хамта 300 гаран тонно наг шэбхэ гаргагдаһан байна. Тиихэдэ парнигуудта оруулхын тулада 400 шахуу тонно наг шэбхэ бэлдэгдээ, парнигуудай хуушан раманууд заһабарилагдаа, шэнээр хэгдээ. 100 хэһэг солоомон матанууд шэнээр хэгдэһэн байна. Хэдэн хуушарһан парнигууд үргэдхэгдөө, шэнээршье хэгдээ. Огородой газар хоройлхын тулада хүсэд хүрэхэ һургааг бэлэдхэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ бригадынхид огородно культурануудһаа 127 мянган түхэригэй олзо оруулжа, урзанда жэлэйхидээ орходоо хоёр дахин ехэ мүнгэ колхоздоо тушааһан байна. Нёдондо хура бороогой бага байбашье һаа, огородно культурануудай, илангаяа помидорой һайн ургаса хуряагдаа. Гектар бүриһөө түсэбэй ёһоор 90 центнерэй орондо 120 центнер помидорой ургаса хуряагдаа һэн.

Энэ жэлдэ тарилгын талмай нилээд үргэдхэгдэжэ, хамта 40 гектарта овощь таригдахань. Тэрэ тоодо 18 гектар дээрэ капуста, 3 гектарта помидор, 12 гектарта үгэрсэ, 2—2 гектарта һонгино, морковь, столовын свёкло гэхэ мэтэнүүд таригдаха байна. Мүн редискэ болон бусад культуранууд таригдахаар хараалагдана. Энэ жэлдэ овощиин баян ургаса ургуулхын тулада бүхы юумэнүүд хэгдэжэ байна. Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон бригадын гэшүүд гектарһаа 150 центнерһээ доошо бэшэ капустын, 100 центнерһээ доошо бэшэ үгэрсын, помидорой ургаса хуряаха гэжэ шиидэнхэй.

Огородой бригадынхид үнгэрэгшэ жэлдэ овощь худалдалгаһаа 127 мянган түхэригэй олзо оруулһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 300 мянган түхэригһөө доошо бэшые оруулха түсэбтэй.

—Бидэнэртэ, город шадарай колхозуудта республикынгаа столицын хүн зониие овощёор хангаха хүндэтэ хэрэг даалгагдаа, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Пурбэ Нимаевич Лубсанов хөөрэнэ. Нийтынгээ ажахые хүгжөөлгөөр табан жэл соо хэгдэхэ хэмжээ-ябуулгануудые табихадаа огородно культурануудай тарилгын талмайе үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулаабди. Энэ жэлдэ хоёр зуун квадратна метр талмайтай нэгэ теплицэ барижа, ашаглалгада оруулхамнай. Нэгэ таһалгань бүри һаяар, майн эхеэр бэлэн болохоор хараалагдана.

Иигэжэ «Коминтерн» колхозой огородой бригадынхид энэ жэлэй хабарай тарилгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа байнхай. Бригадын гэшүүдэй дунда Цыбикдара Будаева, Дари Лубсанова, Цыретор Санжиева гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие ходолоо үлүүлэн дүүргэжэ, бусадта эрхим ажалай жэшээ харуулна.

Мүнөө парнигууд соо таригдаһан эртын овощиин эшэнүүд һайнаар ургажа байна. Түрүүшын ургаса майн хуушаар, июниин эхеэр абтаха юм. Огородой бригадынхид энэ жэлдэ капуста болон помидорой тарилгые гансал квадратна аргаар һуулгаха гэжэ байнхай. Энээнэй ашаар поли дээрэ хэгдэдэг ряд хоорондын элдүүрилгые утааша, хүндэлөөшэнь механизмын хүсөөр хэхэ арга олгогдохо байна.

Мүнөө энэ бригадада овощиин рассадануудые поли дээрэ һуулгалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ байна.

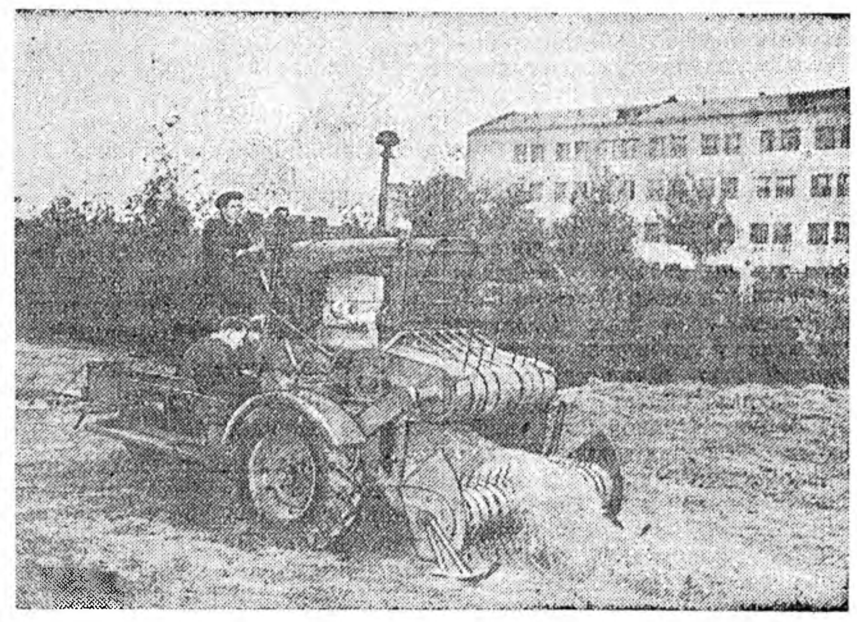
Ц. Дондоков.

Сабшалан һайжаруулна

Түнхэнэй аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой луговодууд сабшалан һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэбэ. Нүхэр Д. Мандановай хүтэлбэрилдэг бригада нёдондо 52 гектар сабшалангаһаа га бүриин 30 центнер, мүн 203 гектарһаа га бүриин 15 центнер ургаса хуряаһан юм. Нийтынгээ мал бүдүүн тэжээлээр хүсэд хангахын тула Д. Мандановай бригадынхид дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна. Тиигэжэ тэдэнэр 14 гектар сабшалангаһаа гектар бүриин 30 центнер ургаса абаха түсэбтэй. Тэрэ талмайда 340 тонно наг шэбхэ гаргажа адхаа, мүн саһа ехээр тогтооһон байна.

С. Тапхаев.

ЭРДЭМТЭД—ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

Хүдөө ажахые механизацилгын Бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай научна хүдэлмэрилэгшэд, Сталинска шангай лауреадууд, техническэ наукануудай кандидадууд Ф. Н. Волков, В. С. Краснов, инженер Г. В. Соболев гэгшэд үбһэ хуряаха ба суглуулха самоходно машиные зохёон байгуулаа. Шэнэ машина хүндэлэн гү, али хажуу талаһаань тармажа обоолһон хуурай үбһэ суглуулхынгаа хажуугаар үбһэ багсалан уядаг байна. Энэ машиные хэрэглэлгэ хадаа юрын аргаар үбһэ хуряаха, зөөхэ, хадагалха үедэ зайлашагүй тохёолдодог гээлтэ хоролтые бүхыдэнь шахуу зайлуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үбһэ суглуулдаг, багсалдаг шэнэ түхэлэй машина.

ТАСС-эй фотохронико.

Шэнэ номууд

Республикын номой магазинууд ...ой киоскнуудта шэнэ номууд ...эр абтаад, наймаанда гаргагдаба. ...э тоодо:

...М. Коропов—СССР-тэхи ветеринариин түүхэ. Сэн 7 түх. 60 мүнгэ...

...род—Бурят-Монголой словарь. ... 25 түх. 95 мүнгэтэ.

Г. Гаврилов—«Гэрэй лимонууд». Сэн 55 мүнгэтэ.

А. Сташек—Матоуше сабхишан ба тэрэнэй нүхэд тухай. Сэн 4 түх. 35 мүнгэтэ.

К. Симонов—Пьесэнүүд. Сэн 17 түх. 35 мүнгэтэ.

Гушан наймадахи жэл гэжэ 19-дэхи альманах. Сэн 10 түхэригтэ.

Кукурузын баян ургаса абахын түлөө

Е. А. ДОЛИНЮК, Тернопольско областиин Сталинай нэрэмжэтэ колхозой звеньевой, Социалистическэ Ажалай Герой.

1948 оной намар болоһон ушар. ...эдэ областиин хүдөө ажахын хү...эрилэгшэдэй суглаан Терно...ь городто болоо бэлэй. Тэрээндэ ...адаһан Марк Озерный кукуру... элбэг баян ургаса хайшан гэжэ ...һан тухайдаа суглаан дээрэ ...эн байгаа. Би тэрээндэ хабаа...йб, колхозоймнай түрүүлэгшэ ...уновский ошоһон юм. Суглаан... бусажа ерээд, колхозойнгоо ...евойнуудые суглуулаа һэн. Ган ...р байһан 1946 ондо Марк Озер...4 гектар газарай га бүриһөө 136 ...нер кукуруза ургуулжа абаһан, ...адахи жэлдэнь га бүриин 150 ...нер болгоһон, 1948 ондо гектар... 208 центнер абаһан тухайдань ...аа хөөрэжэ үгөө бэлэй. Тиихэдэ ...эр ехээр гайхаа һэмди, зарим ...зницануудна этигээшьегүй ...а.

...рүүлэгшын хөөрөөн миниин сэдь... ехээр хүдэлгөө һэн. Марк ...рнын туйлаа хадань, ондоо хү...шье баһал тиимэ амжалта туй... бэшэ юм аал гэжэ һанаа һэм. ...эд үгэ хэлэхэ зуураа, кукуру... баян ургаса туйлаха уялга абаа ...

...оном Василий Григорьевич ...ран намда ехээр туһалаа юм, ...йнь түлөө баясхалан хүргэнэб. ... газарта кукуруза һайнаар ур...б, ямар элдүүрилгэ хэхэ хэрэг..., манай эндэхи хүрьһэндэ үрэ... хэды шэнээн гүнзэгыгөөр тари... ямар аргаар таряа һаа һайн бэ, ...үүлгэ хээ һаа кукурузын урга...ср ехэ болохоб, ямар үрэһөөр ...а хэрэгтэйб гэхэ мэтэ олон ... агрономой туһаламжаар ойлго...абааб. Кукуруза тарихын тула ... газар шэлэжэ абаа һэмди. Ма... газар шабарлиг хүрьһэтэй, ха... шулуун шэнги болошодог ...иимэ участогые хахалхынгаа урда тээ гектар бүриин 30 тонно шэбхэ гаргаһан, үбэлдөө саһа тогтооһон байгаабди.

Манай эндэ нютагжаһан «бессарабка» гэжэ нэрэтэй кукуруза ходо таридаг байба. Тэрэнэй буурсагуудынь жэжэ юм, магад тэрээнһээ боложо ургасаншье бага байдаг байгаа ха. 1949 ондо манай колхоздо кукурузын үрэһэн байгаагүй. Сагаан кукурузын ба «бессарабкын» үрэһэ хүршэ областьһоо олоо һэмди. Тэрэ хоёр сортые холижо үрэжүүлбэл,—саашанхи үрэһэниинь эдээнһээ һураггүй һайн болохо, тиигээд бүри ехэ ургаса үгэхэ гэжэ агрономһоо мэдээ һэм. Бидэ тиимэ үрэһөөр тариһан байгаабди. Тарилга хэхынгээ урда тээ газараа утаашань, хүндэлөөшэнь 70 сантиметрын зайтайгаар тэмдэгтэй модонуудые хадхаад, тэдэнэйнгээ захаар хоболтуулан малтаа һэмди. Тиимэ шугамуудай хэрээһэлэн ниилэһэн газарнуудта гар зэмсэгээр үрэһээ таряабди. Хоёр рядтань сагаан үрэһэ һуулгаад, ондоо хоёр рядтань улаан кукурузын—«бессарабкын» үрэһэ таряа һэмди. Улаан кукуруза үрэжүүлэгшэнь, сагаан кукуруза—үрэжэгшэнь болоһон байна. Үрэһээ гэдхэн газарта тариха шухала.

Ехэ оролдолго гаргажа, кукурузынгаа тарилгада харууһа хангадаг байгаабди. 5—7 сантиметр ургаад байха үедэнь таряалангайнгаа газарые хүндэлөөшэнь хурса һабартай морин пропашнигаар (далан хахалдаг зэмсэгээр) элдүүрилһэн, хожом шоройень онгиргоһон байна. Нүхэн бүри соонь эрхим һайн хошоод үрэһэ орхижо, бэшыень зайсуулаад, хооһон нүхэнүүд соонь нэмэжэ һуулгаһан байнабди. Тиигэһэнэйнгээ һүүлээр утаашань культиваци хээ һэмди. Зунай турша соо рядууд хоорондуурнь тиимэ пропашнигаар, мотыгаар хэдэ дахин элдүүрилгэ хэһэн, хүрэһэнэй ходо зөөлэн ба буртаг үбһэгүй байхын тулада зохихо хэмжээ абадаг; буртаг үбһыень гараар түүхынгээ урда тээ тахяагай аргал, калийна дабһа тараажа тарилгадаа нэмэлтэ тэжээл үгэдэг байгаабди. Кукурузынгаа эшын хахад метр болотороо ургаад байхада, хажуу талаарнь гараһан һалаануудые хутагаар тайраа һэмди, юундэб гэхэдэ—тиимэ һалаанууд ямаршье үрэ үгэхэгүй, харин шииг ба шэмыень дэмы татажа абадаг юм.

Үрэжэдэг сортын кукурузын сэсэглэхэһээ урид залаануудыень (султануудыень) зайсуулха хэрэгтэ ехэ анхарал табиха шухала. Залаанууд гансада бии болодоггүй, тиимэһээ сагаан кукуруза тариһан рядуудые зубшажа хэдэ дахин шалгаха, бии болоһон залаануудыень хухалжа хаяхатаяа хамта һалаануудыень зайсуулха ушартай бологдоо һэн. Энэ хүдэлмэреэ хаһа саг соонь хэхэ—сэсэглэхэһээнь урид бүхы залаануудые бүримүһэн зайсуулха шухала. Үрэжүүлэгшэ сортдохи залаануудай сэсэглэхэдэ, тэдээн дотор үрын бии болоходо—үглөөгүүр шүүдэрэй унаһан хойно тиимэ үрэнүүдые суглуулжа, үрэжэгшэ эшэнүүдтэ—эхэ сортын буурсагуудта табидаг, тиин һайнаар үрэжэхэдэнь туһалдаг байгаабди.

Кукурузаяа һубаруулан хуряагаа һэмди. Түрүүшээр үрэжэгшэ рядуудай буурсагуудые хухалжа, тусгаар ябталха хэрэгтэй. Тиимэ буурсагуудай эдеэниинь тон һайн үрэһэн болодог. Тэрээниие «сагаан гибриднэ» кукурузын үрэһэн гэжэ нэрлээбди. Үрэжүүлэгшэ рядуудай эшын буурсагуудынь хожомшог хуряагдажа, малай тэжээл болгогдоо һэн. Звенодо даалгагдаһан бүхы 10 гектарһаа 400 центнер—гектар бүриин дунда жэшээгээр 40 центнер буурсаг суглуулжа абтаа бэлэй.

Манай звеногой гектар бүриһөө 40 центнер кукурузын буурсаг ургуулжа абаһан тухай суу үгэ бүхы район дотор, бүри холууршье тараһан байгаа. Иимэ ехэ ургаса эндэ урдань үзөөшьегүй, дуулаашьегүй юм.

Кукурузын түлөө тэмсэлдэмнай 1950 он ехэ дурасхаалтай, гайхамшаг жэл болоо бэлэй. Колхозоймнай кукурузын тарилга 40 гектар хүрэтэр үргэдхэгдөөд, тэндэ 4 звено хүдэлмэрилдэг болоһон байгаа. Тэрэ зун манай нютагта ган гасуур боложо, ехэ түбэг татаһан юм. Кукурузымнай тарилга түрүүшээр бараг һайн байтараа, хожом муудажа эхилһэн: нэмэжэ ургахаяа болиһон ба һабшыжа захалһан байгаа. Яалтай гээшэб, хайшан гэжэ ургасаяа абарха ушартайб?—гэлдэжэ байтарнай агроном ерээд, иимэ зүбшэл үгөө һэн:

—Энэ гэһээр боошхонуудые, шубуунай аргал бэлдэгты, тарилгаяа уһалхабди,—гэбэ.

Миниин звеногойхид хаа хаанагүй шубуунай аргал бэдэржэ, суглуулаа һэн. Боошхоиуудаа заһаад, уһан шубуунай аргал хоёрые холижо (нэгэ ведро аргалда 8 ведро уһан хүртэхөөр бодомжолон) кукурузынгаа тарилгые уһалаабди. Шубуунай аргалай дутахадань, уһан соо минеральна үтэгжүүлгэ холихо хэрэгтэй болоо һэн. Нүхэн бүридэ нэгэ литр раствор адхаад, тэрэнээ хуурай шоройгоор дары хушадаг байгаабди. Тиигэжэ тарилгынгаа газарай ехэхэн хубиие уһалаа һэмди.

Тиигэһэнэй ашаар кукурузамнай жэгдэ һайнаар ургажа, тэрэ жэлдэ манай звено 870 центнер үрэ, ондоогоор хэлэбэл—гектар бүриин 87 центнер кукурузын таряа хуряажа абаа һэн, харин тиихэдэ ондоо звенонууд гектарай миил 25—30 центнер абаһан байгаа. Иимэ ургаса туйлаһанайм түлөө намда Советскэ Правительство Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгоо һэн. Манай звеногой 4 колхозница Правительствын шагнал хайрада хүртөө бэлэй.

Манай звено үнгэрэгшэ жэлдэ кукурузын эгээн ехэ ургаса абаа. Кукурузамнай ой модон шэнги нэбшэгэр аад, гурбан метр болотороо ургаа һэн. Бидэнэр 15 гектар тарилгаһаа 1650 центнер (гектар бүриин 110 центнер) буурсаг; 7140 центнер (гектар бүриин 476 центнер) эшэ ба набша, 750 центнер (га бүриин 50 центнер) тыквэ хуряажа абаабди.

Тиимэ байхань гайхалгүй: агротехникэмнай жэл бүри улам һайжаржа, дүй дүршэлнай ехэ боложо, тиимэһээ ургасашье нэмэжэ байна бшуу. Бүри гүнзэгыгөөр хахалдаг, үтэгжүүлгэ ехээр хэдэг, үбэлдөө саһа ехээр тогтоодог, газарайнгаа хүрьһые тарилгын урда тээ һайтар элдүүрилдэг ба үрэһээ һайн бэлэдхэдэг, тарилгада бүри һайн харууһа хангадаг болоодоо.

Кукурузын гектар бүриһөө 41 мянган эшэ ургуулжа абаха гэжэ оролдонобди.

Манай звеногой ажалынь хүн бүхэнэй хэһэнэй зэргээр түлөөһэ абаха ябадал үндэһэ болгон эмхидхэгдэнхэй. Звеногой гэшүүн бүхэндэ жэлэй эсэс хүрэтэр кукурузын талмай даалгажа үгтэдэг, тиигээд тэрэ хүн тарилгынгаа ямар байһанай түлөө звеньевойн үмэнэ, бүхы звеногойнгоо үмэнэ харюусадаг юм. Звеногой гэшүүн бүхэнэй ажал тус тустаа бүридхэгдэдэг. Тарилгань ямар байнаб, мүрысөөндэ хэн түрүүлжэ, хэн гээгдэжэ ябанаб гэжэ ямаршье алдуугүйгөөр харахаар байдаг.

Кукурузын элбэг баян ургаса абадаг бидэнэй дүй дүршэл иимэ байна.

Гол шухала зүйлынь — өөрынгөө хэрэгтэ дурлаха ябадал болоно. Кукурузые сэгнэжэ шадаха хэрэгтэй. Энэ гайхамшаг культурада дурлангүй байхаар бэшэ юумэл даа! Кукуруза гээшэмнай һү, сало, мяха, гурил, крупа, консервэ, крахмал, спирт, глицерин, олиф ба бусад олон продуктнуудые үгэдэг байна бшуу.

Гахайн мяханай хэды шэнээн абтажа болохо байһан тушаа хэлэхэмни. Кукурузын 5 центнер таряан гахайн центнер мяхантай тэн юм гэжэ мүнөө манай колхоздо хэлсэдэг. 2 һаратай поршоонхонуудые шахахын тулада илгаад, тэдээндэ 5—5 центнер кукуруза эдюулбэл—дунда жэшээгээр 100—100 килограмм гэхэ гү, али 6 пүүд гахайнууд болохо. Хожомынь тэдэнээ худалдажа, тус бүриин 800 түхэриг мүнгэ абаха байна. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ га бүриин 110 центнер кукуруза ургуулжа абаһан миниин участогай (звеногой) 15 гектар талмайһаа суглуулагдаһан бүхы кукурузаар гахайнуудые шахаа һаа, манай колхоз гахайн 330 центнер мяха абаха, тэрэнээ худалдабал 264 мянган түхэриг олзо доход оруулха болоно. Тиимэһээ кукурузын гектар бүринь гахайн 22 центнер мяха үгэхэ, мүнгэдэжэ бодобол—18 мянган түхэриг олзо оруулха байна. Энэ хадаа гансахан таряанһаань орохо орошо болоно бшуу. Тэрээнһээ гадна, гектар бүриин үшөө 476 центнер эшэ ба набша, мүн 50 центнер тыквэ абтаа хамнай!

Саратов городто болоошо Зүүн-Урда областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадаад, Хвалынска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой звеньевой Анна Тимофеевна Фоминае мүрысөөндэ уриһан байнаб. Уряаемни зүбшөөжэ абаа. Би бүхы звеногойнгоо участок дээрэһээ мүнөө жэлдэ дунда жэшээгээр гектар бүриин 150 центнер кукурузын таряа ургуулжа абаха, харин А. Т. Фомина — 60—60 центнер ургуулжа абаха гээбди.

Советско-японско хэлсээ эхилхэ тухай

ООН-дохи советскэ түлөөлэгшэ А. Соболев ООН-эй дэргэдэхи японско ажаглагша посол Р. Савада гэгшэдэ ното барюулаа. Советско-японско хэлсээнүүдэй Женевэдэ гү, али Лондондо болохые зүбшөөхөөр Советскэ Правительство бэлэн байна гэжэ тус ното соо мэдүүлэгдэнэ.

Апрелиин 23-да Р. Савада А. Соболевто ното барюулба. Тус хэлсээнүүдэй болохо газар болгон Лондониие Японско Правительство шэлэжэ олоо гэжэ тэрээн соонь мэдээсэгдэнэ. Тиихэдээ, японско тала хадаа хэлсээнүүдые 1955 оной июниин 1-дэ эхилхэ хүсэлтэй байна гэжэ посол мэдүүлбэ.

Апрелиин 25-да А. Соболев хадаа советско-японско хэлсээнүүдые Лондондо хэхээр Советскэ Правительствын зүбшөөһэн тухайда харюу нотые посол Р. Савадада дамжуулан үгэбэ, советскэ тала хэлсээнүүдые 1955 оной июниин 1-дэ эхилхэ аргатай гэжэ тоолоно гээд мэдээсэбэ.

(ТАСС).

СССР-эй Наукануудай академиин делегаци Пекиндэ ерэбэ

ПЕКИН, апрелиин 26. (ТАСС). СССР-эй Наукануудай академиин делегаци Наукануудай академиин орлогшо-түрүүлэгшэ И. П. Бардин түрүүтэйгээр Хитадай Арадай Республикын Наукануудай академиин уряалаар мүнөөдэр Пекиндэ ерэбэ. Делегациин составта советскэ мэдээжэ эрдэмтэд: академигууд И. П. Герасимов, М. П. Костенко, А. Г. Бетехтин, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүд-корреспондентнүүд В. В. Белоусов, Е. Н. Мишустин, И. В. Тананаев ба бусад оролсоно.

Хитадай Арадай Республикын Наукануудай академиин орлогшо-президентнүүд Чэнь Бо-да, Чжан Цзя-фу, Чжу Кэ-чжэнь, У Ю-сюнь, гадаадын оронуудтай культурна холбоо байгуулха Хитадай арадай обществын түрүүлэгшын орлогшо Хун Шэнь, Пекинэй мэрэй орлогшо У Хань, СССР-һээ Хитадай Арадай Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол П. Ф. Юдин, Пекинэй научна ба культурна эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд советскэ эрдэмтэдэй делегациие Пекинскэ вокзал дээрэ угтаа.

Хитадай Арадай Республикын Наукануудай академиин орлогшо-президент Чжу Кэ-чжэнь советскэ эрдэмтэдэй делегациие халуунаар амаршалба. СССР-эй Наукануудай академиин делегациин хүтэлбэрилэгшэ академик И. П. Бардин харюу үгэ хэлэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Декларации Уругвайн парламентын үзэмжэдэ эльгээгдэбэ

МОНТЕВИДЕО, апрелиин 25. (ТАСС). Уругвайн гүрэнэй национальна совет СССР-эй Верховно Соведэй 1955 оной февралиин 9-нэй Декларациие ороной парламентын үзэмжэдэ эльгээхэ гэжэ тогтообо.

Советскэ спортсменүүд Варшавада ерэбэ

ВАРШАВА, апрелиин 24. (ТАСС). Хани барисаан, харилсан туһалалсалга ба дайнай хойто тээ харилсан ажаллалга тухай советско-польско договорой арбан жэлэй ойн хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн, Москва—Варшава—Москва гэһэн маршрудаар олон үдэрэй урилдаанда хабаадагшад — советскэ мотоциклистнүүдэй команда мүнөөдэр Варшавада ерээ.

Польско столица улаан ба сагаан-улаан тугуудаар шэмэглээтэй байба. Советскэ спортсменүүдэй ябажа үнгэрһэн тус городой гол үйлсэнүүдтэ Варшавын олон мянган хүн зон сугларжа, спортсменүүдые халуунаар амаршалба.

Варшавска ипподром дээрэ советскэ спортсменүүдые баярай оршон байдалда угталга болобо. Стадион дээрэ 30 мянга гаран ажалшад суглarба. Польско Арадай Республикын солдадай ханинарай Лигын түрүүлэгшын орлогшо С. Минорский, физическэ культурын главна комитедэй түрүүлэгшын орлогшо П. Процек гэгшэд ДОСААФ-эй спортсменүүдэй командые халуунаар амаршалаа.

Советскэ командын хүтэлбэрилэгшэ Ф. С. Вишневецкий Советскэ Союзай спортсменүүдэй үмэнэһөө Варшавын ажалшадта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэбэ.

Уласхоорондын профсоюзна нэгэдэлнүүдтэ Европын оронуудай ажалшадай ба профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй конференциин нээмэл бэшэг

ЛЕЙПЦИГ, апрелиин 24. (ТАСС). Европын оронуудай ажалшадай ба профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй конференци дээрэ уласхоорондын профсоюзна нэгэдэлнүүдтэ:

Христианска профсоюзуудай уласхоорондын федерацида,

Сүлөөтэ профсоюзуудай уласхоорондын конфедерацида,

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерацида,

Эдэ организацинуудта ородог бүхы хүнүүдтэ эльгээхээр доро дурсагдаһан нээмэл бэшэг баталан абтаа.

Нүхэдүүд!

Энэ бэшэгтэйгээр таанадта хандагшад бидэнэр хадаа 1955 оной апрелиин 22—24-дэ Лейпцигтэ болоһон Европын оронуудай ажалшадай ба профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй конференцидэ 25 национальностиин олон миллион ажалшадай үмэнэһөө эльгээгдэһэн байгаабди.

Энэ конференцидэ бидэнэрые эльгээһэн хүдэлмэришэдтэл адляар, бидэнэр элдэб хараа бодолтой профсоюзуудта хамаатай байнабди. Бидэнэр политическэ, философско ба шажанай элдэб янзын үзэл бодолтой хүнүүд гээшэбди.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалтай дашарамдуулан Европын ажалшадай үзэжэ байһан, манай конференцеэр гэршэлэгдэһэн һанаа зоболгые таанадта мэдүүлхэ гэһэн зорилго нэгэн һаналтайгаар бэедээ даажа абахые шиидээбди.

Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалга германска милитаризмые һэргээхэ зам нээнэ. Тэрэ хадаа урдын гитлеровскэ генералнуудай ударидалга доро эзэрхэг шунахай шэнэ вермахта байгуулха арга боломжо үгэнэ. Энэ эсэслэн баталалга атомна дайнай аюулые ехэдхэнэ.

Мүнөө энэ хадаа яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ һүжэрөөхэ, сэрэгэй бюджедүүдые ехэдхэхэ, тэрэнэй гарза хохидолые ажалшадай хүзүүн дээрэ тохохо гэһэн удхатай юм. Налог татабаринууд ургаһа, мүлжэлгэ шангадана. Ажалша олониитын профсоюзна ба демократическа эрхэнүүдтэ, социальна туйлалтануудта, салин хүлһэндэ добтолго улам үргэнөөр хэгдэнэ.

Бүхы дэлхэйн эб найрамдалда, Европын аюулгүй байдалда, арадуудай ажабайдалда ба эрхэ сүлөөдэ аюултай эдэ ябуулгануудһаа боложо, ажалшад бүгэдөөрөө илгаагүйгөөр ядаран зобоно.

Тиимэһээ бидэнэр ажалшадые хамгаалха гэһэн уялгатай профсоюзна организацинуудта, таанарта ханданабди.

Эб найрамдалые сахихын түлөө таанарай, уласхоорондын профсоюзна организацинуудай, танай нэгэдүүлдэг профсоюзуудай нэгэн һаналтайгаар тэмсэһэн байгаа һаа, тэмсэлэй нэгэдэлэй диилдэшэгүй хүдэлөөе ажалшадай дунда байгуулхат гэжэ гүн ехээр этигэнхэй байнабди. Тиимэ болохолоороо, таанар арадуудай буруушааһан парижска хэлсээнүүдые бэелүүлгэдэ эсэргүү тэмсэлдэ ехэ туһаламжа үзүүлхэ, атомна дайнһаа зайсалгада туһалха байнат.

Европын олон миллион ажалшадай һанал бодолынь мүн лэ иимэ юм.

Тиимэһээ, танай түлөөлэгшэд хоорондоо дары уулзаг лэ, мүн ажалша олониитэдэ тохёолдожо байһан үгырэл ба ядарал зоболонгые яажа зайлуулха тухай асуудал хамтадаа хаража үзэг лэ гэжэ дурадханабди.

Дайнай замда татагдажа орохогүй гэжэ Европын бүхы оронуудтахи олон миллион хүдэлмэришэдэй, олон миллион ажалшадай батаар шиидэнхэй байһыень мэдүүлнэбди. Бүхы хүсөөрөө тэдэнэр аюулгүй байдалые хамтаараа хангахын түлөө, арадуудай ажана байдалай түлөө саг үргэлжэ тэмсэнэ, тэмсэхэшье юм.

Энэ тэмсэлдэ эршэмтэй туһаламжа үзүүлхыетнай өөһэдынгөө профсоюзна организацинуудһаа, таанарһаа тэдэнэр хүлеэнэ. Тэдэнэй уряада хайша хэрэгээр хандаһан байгаа һаатнай, энээниие тэдэнэр ойлгожо ядахал.

Танай үнэн сэдьхэл, хүдэлмэришэнэй ажал-ябуулагшадай, ажалшадай түлөөлэгшэдэй үнэн сэдьхэл хадаа энэ уряа дэмжэхыетнай, тиин эб найрамдалай, эдихэ талханай ба сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй илалтын хэрэгтэ өөрынгөө нэмэри хэхыетнай таанадые баалаха байха.

Өөһэдынгөө харюунуудые лейпцигскэ конференциин эмхидхэлэй комитедтэ: Лейпциг В. 33 Наумбургерштрассе, 28 гэһэн адресаар эльгээхэ, манай ахадүүгэй амаршалга тогтоон абаха гэжэ таанадые гуйнабди.

Европын оронуудай ажалшадай ба профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй конференци.

Финляндиин премьер-министр У. Кекконентэй хөөрэлдөөн

БЕРЛИН, апрелиин 25. (ТАСС). «Ди Вельт» гэжэ баруунгерманска газетэ Хельсинкидэхи тэрэнэй корреспонденттэй Финляндиин премьер-министр У. Кекконенэй хэһэн хөөрэлдөөе толилбо. Хоёр дайнда диилдэһэнэйнгээ һүүлээр бэеэ даанхай байдалаа, өөрынгөө заншалта формонуудые багахан Финлянди ямар аргаар хэбээрнь байлгажа шадааб гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, У. Кекконен иигэжэ хэлэбэ: 1944 ондо эбэй баталагдаһанай һүүлээр гадаадын сэрэгүүдээр Финляндиин эзэлэгдээгүй байһаниие нэн түрүүн хараадаа абаха хэрэгтэй. Дайнай һүүлээрхи финскэ политика хадаа бэе бэедээ этигэхэ ба хүндэлхэ ябадал дээрэ үндэһэлэгдэһэн хүршэ ёһоной һайн харилсаануудые Финляндиин ба Советскэ Союзай хоорондо бии болгожо, сахижа шадаһан юм. Финляндиин географическа байдалые хаража үзөө һаа, Советскэ Союзда эсэргүү гурбадахи гүрэнүүдэй сэрэгэй база Финлянди болохо ёһогүй, энэнь Советскэ Союзда тон шухала байна. Ороной бэеэ даанхай байдал, тэрэнэй заншалта шухала формонууд хадаа Советскэ Союзай ба Финляндиин бэе бэедээ найдаһан харилсаануудта зүришэнэгүй гэжэ харуулхые Финлянди өөрынгөө политикаар амжалтатай оролдолго хэбэ.

1947 оной эбэй договорто нэмэлтэ болгон, 1948 ондо Советскэ Союзтай баталагдаһан Договорой удхашанар тухай хөөрэжэ үгэхые корреспондент гуйба.

Хани барисаан, харилсан ажаллалга ба харилсан туһалалсалга тухай 1948 оной договор соо Финляндиһаа газаа талаар гү, али финскэ газараар дамжуулан Советскэ Союзда эсэргүү агресси хэгдэхэ болоо һаань, тэрээнтэй тэмсэхэ гэһэн уялга даажа абаба. Договорой шухала удхашанарынь юуб гэхэдэ, мүнөөнэй һанаа зоболготой сагта Финляндиин хараа бодол арсалтагүй тодо юм. Дайнай болоо һаань, Финляндиин ямар хараа бодолтой байха тушаань худал хуурмагаар хэлэхэ ямаршье үндэһэ баримтанууд нэгэшье орондо байхагүй юм. Гэбэшье, договорой оршол соо Финляндида тон үнэтэй ажаглалта хэгдэбэ, тэрэнэй ёһоор Финлянди агууехэ гүрэнүүдэй интересүүдтэ хамаатай арсалдаануудай газаа тээ үлэхэ эрхэтэй байна. Энэ үндэһэ һуури дээрэ Финляндиин гадаадын политика байгуулагдана.

Корреспондентын удаадахи асуудалда харюусаха зуураа, Кекконен иигэжэ мэдүүлбэ:

Минии һанамжаар, уласхоорондын политика мүнөө үнэхөөрөөл нейтралитет туйлажа болохо хүгжэлтын шатада байна... Энэ хадаа Европодохи эб найрамдалай хэрэгтэ туһалхада зохистой байха һэн гэжэ лаб найдамтайгаар хэлэхэдэ болохо юм. Иимэ политика бэелүүлхые би 1952 ондо дурадхаһан байгааб. Тиин мүнөө хойто зүгтэ иимэ политикые ехэ хэмжээгээр ябуулха тухай бодоноб.

Парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаһанай һүүлээр зүүн блогой сэрэгэй тодорхой хэмжээ-ябуулганuудта Финляндиин хабаадахыень Советскэ правительство туйлаха һанаатай хэбэртэйгээр баруунай хэблэлэй нэгэтэ бэшэ дабтаһан мэдүүлгэнүүдые Кекконен яажа сэгнэнэб гэһэн корреспондентын асуудалда харюусажа, У. Кекконен иигэжэ хэлэбэ:

Энээниие гэршэлһэн ямаршье юумые бидэнэр хараагүйбди. Бодото дээрээ парижска хэлсээнүүдэй хайша абаашаха байһаниинь үшөө мэдэгдээгүй ушарһаа, ерээдүйе таажа мэдэхэ аргагүй.

Финляндиин гадаадын худалдаа наймаан тухай У. Кекконен иигэжэ хэлэбэ: мүнөө Финлянди баруун ба зүүн зүгэй хоорондо худалдаа наймаанай һайнаар хэгдэхые хүсэнэ. Зүүн зүгһөө Финляндиин худалдаа наймаанай ба политическэ талаар дулдыданги байдал тухай бэшэ, харин хэн хэндээ ашаг туһатай байха тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Манай худалдаа наймаанай харилсаануудта хубилалта болохоор хүлеэгдээгүй байһаниинь тодорхойгоор харагдана.

Хойто соведэй хүдэлмэридэ Финляндиин хабаадалга тухай премьер-министр хадаа хойто оронуудай ниитэ ажал-ябуулгада Финляндиин али болохоор хабаададагынь ниитэдэ мэдээжэ юм, саг үргэлжэ үргэдхэгдэнэ гэжэ хэлэбэ. Мүнөөнэй оршон байдалда хойто оронуудай соведэй гэшүүн байха тухай асуудал Финляндида шухала бэшэ гэжэ һанагдана.

Эльба дээрэ болоһон уулзалгын американска ветерануудай Москва ошолго тушаа

ВАШИНГТОН, апрелиин 26. (ТАСС). «Эльба дээрэ болоһон уулзалгын американска ветеранууд» гэжэ организаци Эльба дээрэ болоһон уулзалгын 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан болохо суглаанда хабаадахын тула өөрынгөө түлөөлэгшэдые Москва эльгээхэ гэһэн уряал абаба гэжэ мэдээсэгдэһэн байгаа.

Апрелиин 24-дэ энэ организациин 12 гэшүүд Москва руу иимэ телеграмма эльгээбэ:

«Эльба мүрэн дээрэ болоһон уулзалгын советскэ ветерануудта, Москва, СССР.

Манай 10 жэлэй ойн үдэртэ Вашингтондо сугларһан бидэнэр, Эльба мүрэн дээрэ болоһон уулзалгын американска ветеранууд 1955 оной майн 9-дэ Москвада болохо Илалтын үдэрэй һайндэрлэлгэдэ айлшад боложо ошохо гэһэн танай үнэн зүрхэнэй уряалайнтнай түлөө баясхалан хүргэнэбди. Хэдэн үдэр болоод Москва руу мордохомнай. Таанартай уулзахые хүлеэжэ байнабди, энэ уулзалга хадаа газар дэлхэй дээрэ эрхэ сүлөө ба эб найрамдал хангалгада туһалха юм, тэрэнэй түлөө бидэнэр 10 жэлэй саада тээ тэмсэһэн байгаабди.

Үнэн зүрхэнһөө амаршалатшад.

Эльба мүрэн дээрэ болоһон уулзалгын американска ветеранууд:

Бага Джон Б. Адамс; Чарльз Г. Форрестер; Роберт Хааг; Эдвин А. Джиари; Фред У. Джонстон; Роберт Лигел; Клод У. Мур; Джозеф Половский; бага Илайджа Сэмс; Мюрри Шулмен; Б. Л. Шивер; Уильям Уэйсл»

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, «Эльба дээрэ болоһон уулзалгын американска ветеранууд» гэжэ организациин 12 гэшүүд апрелиин 25-да гүрэнэй департаментда орожо, тэдэнэй Москва ошолго тухай асуудалаар хөөрэлдөө хэбэ. Американска ветерануудай Москва ошолго тухай асуудалаар зүбшөөл абахын тулада гүрэнэй департаментда «хэдэн үдэр хэрэгтэй байна» гэжэ тэдэнэр хөөрэлдөө хэһэнэйнгээ һүүлээр корреспондентнүүдтэ мэдүүлбэ.

Бүлэг ветерануудай түлөөлэгшэ Половский хадаа ветерануудай Москва ошолго тухай асуудалтай дашарамдуулан мүнөөдэр Вашингтондохи СССР-эй посольстводо оробо. СССР-һээ США-да байдаг посол Г. Н. Зарубинтай тэрэ уулзаба.

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, «Эльба дээрэ болоһон уулзалгын американска ветеранууд» гэжэ организациин гэшүүд США-гэй гүрэнэй департаментһаа визэ абаһанайнгаа һүүлээр советскэ визэнүүдые дары абаха гэжэ Г. Н. Зарубин намайе найдуулаа гээд Половский посольстводо ороһонойнгоо һүүлээр мэдүүлбэ.

Багиодохи сэрэгэй зүблөөн

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 25. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Зүүн-Урда Азиин оронуудай союзда (СЕАТО) хабаадагша оронуудай сэрэгэй 75 экспортнүүдэй нюуса зүблөөн мүнөөдэр Багиодо (Филиппины) нээгдэбэ. «Хорлон һүйдхэхэ ажал-ябуулга» гэдэгтэй, тайлбарилан хэлэхэдэ Зүүн-Урда Азиин оронуудта боложо байгаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй «тэмсэхэ хүтэлбэрилгын түсэб» зохёохын тулада, Бангкогто февраль һарада болоһон СЕАТО-гэй конференци хадаа энэ зүблөөе зарлаха тухай шиидхэбэри абаһан байгаа. Зүблөөнэй зүбшэн хэлсэхэ зүйлэй гол асуудалнуудай нэгэниинь — СЕАТО-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба тагнуулай центральна органие байгуулха тухай юм. Блогто хабаадагша оронуудай аэродромуудые сэрэгэй хэрэгтэ ашаглаха тухай асуудал тусхай зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Х А Б А Р

Саһа мульһэнэй хайлажа, уһа голой урдахые хүлеэн ядажа байгаа ангуушан шара гуулин патронуудаа һомолоод, холбоо аматай буугаа үргэлөөд, халтар хара «Хэрмэшээ» дахуулаад, һоно нугаһадые буудахаяа үүрэй толоноор гараба... .

М. Миневэй фото-этюд.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет ба КПСС-эй айком үбэлжэлгөөр ба түл абалгаар аймагай колхозуудай хоорондохи мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба.

Энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр, мүн түл абалгые гарзада орууланггүйгөөр үнгэргэжэ байһанайнь түлөө XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь Ф. В. Герасимов, партийна эхин организациин секретарь С. С. Корякин) аймгүйсэдкомой ба КПСС-эй айкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

ПОЛЕВОЙ ШЭНЭ СТАН

Сүхын машинно-тракторна станциин харьяата «Коммунизм» колхоз мүнөө жэл элдүүрилэгдэхэ шэнэ ба боро газар дээрээ механизаторнуудай ба колхознигуудай байха полевой стан шэнээр барижа дүүргэбэ.

Тэндэнь улаан булан, столово, ниитын байранууд түхеэрэгдэнхэй. Улаан буландань радиоприёмник, шатар, даам, домино болон бусад хэрэгсэлнүүд бии.

Полевой станиие шэнээр барилга дээрэ энэ артелиин барилгын бригада (бригадирынь нүхэр Бальжинима Машеев) һайнаар хүдэлмэрилөө.

ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ БА ЭЛИДХЭЛШЭДЭЙ СЕМИНАР

Ново-Селенгинскэ тосхондо КПСС-эй айкомой лекторнүүдэй ба элидхэлшэдэй семинар боложо үнгэрбэ.

Тус семинар дээрэ экономическа наукануудай кандидат нүхэр Крюкова «Социализмын экономическа гол хуули» ба «Арадай демократиин европейскэ оронууд» тухай лекцинүүдые уншаба. Мүн филологическа наукануудай кандидат нүхэр Четунова «Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгэ тухай», мүн политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын бодото гэшүүн нүхэр Кудашев «Уласхоорондын байдал» тухай һонин лекцинүүдые уншаа.

ХОЁР КОЛХОЗОЙ ҺААЛИШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Жаргалантын сомоной Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад Сталинай нэрэмжэтэ артелиин (Загастай) һаалишадтай мүрысэдэг юм.

Малажалдахи ажахын жэлэй үнгэрһэн зургаан һарын дүнгүүдээр Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад илажа, социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Тэдэнэр зургаан һарын турша соо һаамхай үнеэн бүриһөө 403 литр һү һаагаа. Энэнь нёдондо ожэлэйхидэ оробол нилээдгүй ехэ.

ТҮРҮҮ ЦЕХТЭ

Ажалшадай уласхоорондын һайндэр—Майн нэгэниие нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөн Селендумын мотор-заһабарилгын заводой цехүүдтэ үргэнөөр дэлгэрнэ.

Социалистическэ мүрысөөндэ заводой механическо-хабсаралгын цехын коллектив (начальнигынь нүхэр Марфин) түрүү һуури эзэлжэ, заводоуправлениин ба партийна организациин Улаан тугые бата бэхеэр барижа байна. Тус цехын токарьнууд И. Кулаков, И. Коротков, формовщик Александр Киргизов ба бусад халаанайнгаа даалгабариие 150—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Мүн слесарьнүүд Г. Помулев, А. Галсанова ба бусад эрхим ажалаараа шалгарна.

С. Шарапов.

Хабарай түрүүшын урилдаан

Апрелиин 24-нэй үдэр Улан-Удын культурын ба амаралтын городской паркда олониитын хабаадалгатайгаар хабарай түрүүшын урилдаан үнгэргэгдэбэ. Урилдаанда «Искра», «Наука», «Урожай», «Буревестник», «Медик» гэжэ һайндуранай спортивна обществонуудһаа 400-гаад түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

800 метртэ гүйһэн эхэнэрнүүдэй дундаһаа пединститудай студентка Калинина нэгэдэхи һуури, мүн тус институдай студентка Военкова 2-дохи, гурбадахи һуурие—зооветинститудай студентка Бабинцева эзэлбэ.

1500 метртэ эрэшүүлэй хоорондо урилдаан болобо. Энэ мүрысөөндэ Харитонов («Искра») түрүүлэн ерэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Тэрэ удаа Жигжитов («Искра») хоёрдохи, спортсменүүд Степанов («Искра»), Кучумов («Искра») гэгшэд гурбадахи, дүрбэдэхи һууринуудые хубааба.

А. Бобыкина.

Кружогууд эмхидхэгдэбэ

Доодо Худанай (Хэжэнгэ) сомоной хүдөөгэй клубай дэргэдэ дуунай, хатарай ба драматическа кружогууд эмхидхэгдэбэ. Эдэ кружогуудые һургуулиин багшанар хүтэлбэрилнэ. Гадна, эндэ 12 хүнһөө бүридэһэн клубай Совет эмхидэнхэй.

Клубай дэргэдэ «Еж» гэжэ литературно-сатирическэ ханын газета һарадаа нэгэ дахин гаргагдана.

Ш. Бадмаев.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Бурят-Монголой номой хэблэлэй коллектив хэблэлэй директор Доржи Жалсанович Норбоевто тэрэнэй хайрата дүү басаган

Сырма Жалсановна НОРБОЕВАГАЙ

наһа бараһандань гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлнэ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37 партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00441. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. 2161.